

לימוד היומי דקהילתנו

שולחן ערוך	ליקוטי עצות	משנה ברורה	ליקוטי הלכות	ליקוטי מוה"ר	יום להודיע	יום
ט.ג.ג.	ק"ז-ק"ח	חזרה	רמא	ט"ז:	כ"ג	שבת
ט.ג.ג.	ק"ט-ק"ב	קפ"ו:	רמב	י"ז:	כ"ד	א
ט.ג.ג.	קכ"א-קכ"ב	קפ"ז:	רמג	י"ז:	כ"ה	ב
ט.ג.ג.	קכ"ג-קכ"ד	קפ"ח:	ח"ה-א	י"ח:	כ"ו	ג
ט.ג.ג.	קכ"ה-קכ"ז	קפ"ח:	ב	י"ח:	כ"ז	ד
ט.ג.ג.	קכ"ז-קכ"ח	קפ"ח:	ג	י"ט:	כ"ח	ה
ט.ג.ג.	קכ"ח-קכ"ט	חזרה	ד	י"ט:	כ"ט	ו

בקר בני אהרן

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

146 | פרשת וישב | כ"ג כסלו ה'תש"פ

דבר המערכת

"בימים ההם בזמן הזה" - אם בכל שנה אנו מאמינים שיש קליפת יו"ן סמויה ונסתרת בעולם, הרי שבזמן הזה ניתן לראות זאת בחושי: קליפת יו"ן מרקדת בחוצות ומפלת חללים רח"ל, מבול של אפקורסות שוטף את כל העולם ומאיים לבלע את שארית קדושת האמונה. משנאי ה' נשאו ראש, אמרו לנו ונכחיד את תמימות יראתם ואמונתם של נערי ובחורי בני ישראל, ואף על כל אחד הניפו את גרזן האפיקורסות ח"ו, להרעיל לבות יראי ה' על ידי לימודים טמאים ועמקי כחש וכפירה, במסווה של לימודי חכמות לצורך פרנסה.

כל גדולת אור ימי החנוכה סובבים על הצלת ישראל משמד החכמות החיצוניות, אשר היוונים האכזרים רצו לפנות עלינו. כל הודאתינו סובבת על הצלה זו, וכל סיבת מלחמתם של היוונים בנו נבעה מקנאתם באמונתנו הטהורה, וכפי שמוהר"ת שופך נפשו בתפילותיו: "וכל הניסים ונפלאות שעשית עמנו בימי חנוכה ובכל דור ודור, עיקר הנס והישועה הוא ישועת הנפש, כי עיקר הקנאה והשנאה של כל צרינו ורודפינו בגשמיות ורוחניות, הוא רק על אשר אנו מאמינים בך ה' אלקינו ומשתוקקים לילך בדרכיך הקדושים ולקיים מצוותיך הנוראות ולגלות ולפרסם אמיתת אמונת אלקותך והשגחתך וממשלתך בעולם, אשר רק בשביל זה לא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו" (ליקוטי תפילות ח"ב, לז).

שוב אנו עומדים בנסיון מר, וחובתנו להיקהל ולעמוד על נפשנו, להכיר את האויב ולהציל את אמונתנו. הן רבינו הקדוש ענה ואמר: "אצל העולם אמונה הוא דבר קטן, ואצלי אמונה הוא דבר גדול מאד" (שיחות הר"ן, לד), וכיון שכך, גם המלחמה על אמונה, שאצל רבים נדמית כמלחמה של מה-בכך, תופסת מקום גדול מאד אצל רבינו הקדוש ואנשיו.

האמונה היא תקוות חיינו, היא היא נצחיותנו. כל פגיעה באמונה היא פגיעה בציפור נפשנו, ועל כך נילחם במסירות נפש ממש כבימים ההם.

כולנו כאיש אחד בלב אחד למלחמה הכבירה שתוצת ביום ראשון של חנוכה הבעל"ט, ואשר לא תכבה עד התגלות אור גאולתנו בקרוב ממש!

פניני אור

מוהר"ת פרש את הפסוק 'גם אני אודך בכלי נבל אמתך אלקי': זה שגם אני בשפלותי זוכה להודות לך בכלי נבל, הוא מפני האמת שלך יתברך, שאמת מרחם גם עלי ומזכה גם אותי השפלה להודות לך. 'דאס איז דיין אמת, אז איך זאל דיר אודך לויבן'. וזהו: 'גם אני אודך - אמתך אלקי', פי מצד האמת שבי, אין לי זכיה להודות לך יתברך. (שיח שרפי קודש)

והארץ האירה מפבודו!

כך וכובש עוד ועוד מחלקי הקדושה. כי "מלכות יו"ן הרשעה זה בחינת יו"ן מצולה ואין מעמד, בחינת טיט הי"ן שהם כלל כל המניעות והעיכובים. ולגודל התגברותם כמעט אפס תקוה ח"ו, כי הם אומרים 'כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל', כי רוצים לרחק את כל אחד לגמרי ח"ו לגודל עוצם השתטחותם לפניו במניעות ועיכובים ומחשבות ורעיונים רעים וזרים ומטופנים מאד שכמעט אין תקוה לצאת מהם ח"ו" (ליקוטי הלכות. בציעת הפת ה"א). אולם גם אז, זכור ודע והאר בלבך את אור האמונה הזאת, שהשי"ת נמצא אתך גם בתוקף נפילתך וחשכת גלותך הרוחני, הוא ית' כביכול מיצר בצרתך וכואב את כאבך, אל תרפה מלפנות אליו ואל תתן לחלישות הדעת שתעטוף את רוחך ונפשך לאמור הושלכתי לחוץ ללא תקוות תשובה חלילה.

את ההארה הזאת עלינו לרצות לקבל מפרסום הנס של חנוכה. יש לעמוד מול קדושת הנרות בעת הדלקתן, ולייחל לקבל את הארת דעת הצדיק שגילה כל זאת, ולרצות ולבקש שהאמונה הזאת תתיישב על הלב, ולא יהיו הדברים מיושנים וזקנים בעינינו אלא חדשים בוערים ודולקים; שנדע היטב שיש לנו תקוה, ושהקדושה שבנו ננצח על אף שעתה הננו מעטים חלשים ולא כל כך טהורים. כי לא יזנח לעולם ה', וכשם שעשה לנו ניסים בימים ההם בזמן הזה כן יוסיף ברחמי לגאלנו גאולת עולם.

אור נרות החנוכה נותנים לנו את היכולת לראות בנו ובזולתנו את כבודו של השם יתברך!

מלחמת יו"ן עדיין לא פסקה, הם נלחמים בנו עתה ביתר שאת, ועלינו להתאמץ לשוב ולהילחם בהם. הלא כה הם דברי מוהר"ת: "בחנוכה צריכין לעמוד כנגד רשעים הרוצים למנוע ולבטל מעבודת ה', כי מה שנעשה הוא שיעשה, היינו, כמו שאז בזמן הנס של חנוכה עמדה עלינו מלכות יו"ן הרשעה להשכיחנו תורתנו ולהעבירנו על חקי רצונו ח"ו, כמו כן נעשה זאת בכל דור ודור, שאנו צריכין בימי חנוכה לעמוד כנגד מלכות הרשעה שמתגברת בכל דור ודור, והם הרשעים העומדים עלינו לבטל אותנו מעבודתו יתברך שמו ח"ו, ואנו צריכין להתגבר ולעמוד כנגדם" (ליקוטי הלכות. חנוכה ב, א). הימים הללו נזכרים ונעשים, בימי החנוכה עצמם אנו ממשכינים עלינו את הכוחות להילחם נגד הרע המקיף אותנו, ועלינו לברר במה הם נלחמים ובמה נעמוד נגדם.

ובכן; רבינו הקדוש מגלה לנו (ליקוטי מוהר"ן, יד) שבכך נר חנוכה ניתן לזכות לשלום. הן 'שלום בין

שערי הרחמים נפתחים, שפע של חסד חינם לרחוק ולקרוב, השי"ת בעצמו יורד כביכול אלינו להביט בעניינו ולהאיר לנו פנים. מאה תשעים ושתיים שעות בהם מאיר אור הגנוז, לתת לנו כח ותקוה להתחזק בגלותנו הכללית והפרטית, ומשם להמשיך את אור הגאולה השלימה. "שבעוצם רחמי ה' יתברך שראה שמלכות דסטרא אחרא מתגבר מאד מאד, שרצו מלכות הרשעה להשכיח תורתנו לגמרי, וצָפָה שאחר כך יתארך הגלות הזה ביותר. על כן חמל עלינו ונעשה לנו ניסים נפלאים בימי חנוכה הקדושים, והוסיף נס על נס שדלק מעט שמן שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, שלא היה בו להדליק כי אם יום אחד ודלק שמונה ימים, עד שתיקנו על זה מצות הדלקת נר חנוכה, שהוא, שבכח הצדיקים

הגדולים הנוראים נזכה להמשיך אור התורה גם למטה למטה, שעל ידי זה תהיה נשלמת העצה, שאפילו הנמוכים והירודים מאד מאד יוכלו למצוא עצה לנפשם למלט נפשם מני שחת לאור באור החיים" (ליקוטי הלכות, ראש חודש, כו).

זהו כוחו המיוחד של יום טוב קדוש זה המאיר גם בימות החול, והארתו מתפשטת בשוק ולמטה מעשרה טפחים; אור עצום המגיע גם למקומות הנמוכים והחשוכים והמגושמים ביותר, להודיע לנפשות הנמוכות השוהות שם, שה' אתם עמם ואצלם, וביכולתם לשוב!

לאחר כל התוכחות והקללות הנוראות האמורות בפרשת בחוקותי, ואשר מגלות את עוצם עונשי הגלות, מבטיח לנו הקב"ה: "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתי ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלקיהם" (ויקרא כו, מד). בפסוק זה - מגלים לנו חז"ל (מגילה יא) - רמזה לנו התורה את נס החנוכה; "לא מאסתי - בימי יוונים", ובכך לימד ה' אותנו לדורות "שאף על פי שישאל בארץ אויביהם, במקומות הרחוקים מהקדושה מאד, והם כבושים שם בגולה בגלות גדול מאד, אף על פי כן לא מאסתי ולא געלתים לכלותם ח"ו כי אני ה' אלקיהם, כי אני מגלה להם כי עדיין ה' איתם" (ליקוטי הלכות, חלה ד, ו).

זהו חיזוק עצום מול צרות הכלל, וגם ליחיד בצרות הפרט. להתוודע ולהיגלות ולפרסם בלב כל אחד היטב: שהשי"ת נמצא אתך במקום החשוך, גם כשנראה לך שהיצר מתגבר כל

עיקר חיי האדם – תורה והודאה וזכרת הבורא

חנכה תשס"ז

האדם. זהו בעל חי. אבל האדם הוא בר דעת, וצריך להיות היפך מהקצה אל הקצה של טבע בעל חי - להודות ולהלל תמיד למיטיבו שהוא השי"ת, ואז הוא יוצא מגדר בעל חי ונקרא אדם חי.

יעקב אבינו 'איש תם' - מושלם בהכרה ובהודאה

דרך חיים זו היא תכלית התמימות, כמו שהעידה התורה על יעקב אבינו "איש תם", שהיה שלם בתכלית השלמות, ואיתא (זוה"ק ח"ב ד' ק"א) שדרגת יעקב אבינו היה כאדם הראשון קודם החטא. יעקב אבינו הוא בחיר שבאבות, עשירותו ברוחניות ובגשמיות היו לאין ערוך ממש, כמו שאמרו חז"ל (ב"ר עג. יא) בגודל עשירותו, שהיה לו שישים ריבוא עדרי כלבים שהיו שומרים על רכושו, ומשום כן הוצרך עשיו לצאת מארץ ישראל, שלא נשאה אותם הארץ לשבת יחדיו. ובכל הרכוש הגדול הזה הפיח יעקב אבינו רוח אלוקים חיים, אפילו בפכים קטנים (ובספ"ה"ק מובא שבזה גנוז סוד חנוכה).

והנה קודם הסתלקותו, אשר אין לנו השגה בשגב צדקתו, ובשעה זו של הליכתו של האי צדיק בחיר שבאבות מאחי לעלמא דקשוט, מה היתה כל אמירתו: "האלוקים הרועה אותי מעודי עד היום הזה" (בראשית מח, טו), שהקב"ה היה רועה אותו כרועה הצאן - שמאז שניק משדי אמו ועד עכשיו היה אצלו כגמול עליו אמו. דרגה כזאת של תמימות והכרה בהשגחת הבורא!

ומפני כך זכה שיהיה דמות דיוקנו חקוק בכסא הכבוד, שזהו מראה דמות האדם על הכסא, כי הוא זכה לשלימות האדם, שלמות האדם החי עליו אדמות - וכמו שאמר בפעם אחרת "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש" (שם כח, כ) זה מה שדרש יעקב אבינו, ובסוף ימיו אכן הודה כי השי"ת נתן לו את כל צרכיו, הפשוטים כגדולים.

וכן איתא במדרש תנחומא (פ' וזאת הברכה פרק ז) שמפני כך רשעים בחייהם נקראים מתים, כי הרשע קם בבוקר והשמש זורחת, העולם מאיר ואינו מברך ברכת יוצר המאורות, וכמו כן בערב, החמה שוקעת ואינו מברך ברוך אשר בדברו מעריב ערבים וכו', מחמת כן הרי הוא נקרא מת, ועליהם נאמר רשעים בחייהם קרוים מתים.

זהו כל עבודת ימי החנוכה, להתחיל לחיות, להתחיל לחיות מתוך אמונה ומתוך הכרה ברורה בבורא עולם עד כמה השי"ת מנהיג את הבריאה כולה ואותו באופן פרטי, ובלא השי"ת אין לנו מאומה. וכשהאדם חי באופן זה הרי הוא רואה עולם חי ומאיר, שאין

שהשי"ת הוא זה המשפיע עליו פרנסתו ומזונו בחן בחסד וברחמים ונותן לו כל צרכיו, פוקח עיוורים ומלביש ערומים וזוקף כפופים.

כך נהיה האדם מקושר להשי"ת, וזוכה לקרבת אלוקים, והעולם הנראה לפניו מאיר וזורח. גם אכילתו ושתייתו ושנתו והפכים לאלוקות, האכילה מקדשת אותו ומטהרת אותו, השינה מקדשתו ומטהרתו, וכל עניני הגשמיות מקדשים ומטהרים אותו להיות עבד ראוי לאלקיו, ואז הוא חי בהרגשה הנפלאה של 'כגמול עלי אמו', שהכל בא לו מאת השי"ת הנותן לו בשפע וביד רחבה. כי הוא שואב חיות הרבה יותר מהאכילה הגשמית והשתיה הגשמית עד לאין ערוך, כדאיתא

זוהי עבודת ימי החנוכה, להתחיל לחיות מתוך אמונה והכרה ברורה בבורא עולם! עד כמה הוא מנהיג את הבריאה כולה.

מהאר"י הק' (שער רוח"ק ירושלים תער"ב, ד' י"א) שכאשר האדם מברך על מאכלו, לא די שאין האוכל מגשמו, אלא שהאכילה מזככתו עד שיוכל לזכות לרוח הקודש - על ידי שמשבח להשי"ת על מאכלו. ובאופן זה נקרא "אדם חי", וכמו שאמר חבקוק בנבואתו (חבקוק ב, ד) "וצדיק באמונתו יחיה".

אבל אם אינו חי באופן זה וחסרה לו דעת אמיתית זו, אינו נכנס בגדר חי כלל, לפי שהגשמיות שלו מנותקת מהשי"ת חי החיים, ואין הוא בגדר 'אדם חי' אלא כ'בעל חי', כי טבע הבעל חי שאפשר לעשות עמו הטובות הגדולות ביותר, אך מיד לאחר מכן יהרוג את מיטיבו, וכמו שאיתא בזוה"ק, מעשה באדם שהיה לו סם המסוגל להחיות מתים, והלך בדרכו ומצא פגר של אריה מת, והחיה את האריה, והלך הארי וטרף את

חנוכה – העת והזמן להכיר את בוראו

דוד מלך ישראל ע"ה אמר (תהלים יח, טט) "כי אתה תאיר נרי ה' אלוקי יגיה חשכי" - שהשי"ת יאיר את נרי, ויאיר את החושך השורה בעולם. בתורה של 'ימי חנוכה' (ליקוטי תניינא ב') מבאר רבינו שבחנוכה יש שני עניינים: א. להודות ולהלל לשמו יתברך, ב. ובכך להכיר אותו יתברך. זוהי המציאות של ימי חנוכה, שיהיה לאדם ההכרה בהשי"ת, וזה נעשה ע"י נרות החנוכה, שבהם מאיר אור הגנוז ובהם מאירה ההכרה של השגת אלוקות, שבשעה שמדליקים את הנר ושמן ופתילה הגשמיים עם הכוונה של 'אשר קדשנו במצותיו', על ידי כן נמשך למטה, לביתו של כל יחיד ויחיד, ההארה של אור הגנוז, הארה של הבית המקדש ממש. וזהו ההכרה בהשגת אלוקות, ופרסומי ניסא - היינו ההארה של להודות ולהלל על גודל הניסים של הימים הללו.

והארות אלו צריכים להאיר בעצם האדם המדליק את הנרות, שהוא בעצמו יתהפך כביכול להיות לנר המאיר - 'כי אתה תאיר נרי', ובבחינת 'בהלו נרו עלי ראשי', שיכיר האדם בבורא עולם, ושיכיר בחיוב להודות ולהלל. וזהו עיקר הכונה שצריך האדם לכוין בעת הדלקת הנרות, וכן במחצית השעה לאחר מכן שאז מאיר האור ממש, שבשעה זאת צריך להתפלל, להשתוקק, להתעלות ולפעול, להיות בעל הכרה ובעל הודאה.

מי שאינו בר הכרה אינו נחשב כ'אדם' חי

ואותה הכרה ביאורה, שיכיר בכך שכל הנעשה עמו הכל הוא מבורא העולם המשגיח עליו בהשגחה פרטית שלמה. כאשר האדם אוכל מאכל, צריך בעת האכילה להכיר שהשי"ת זן ומפרנסו, ולא סתם פרנסה באופן של "אני וחמורי נאכל באבוס אחד", אלא הרי הוא זן ומפרנס אותנו בחן ובחסד וברחמים ובכבוד, ובעבורנו מחיה השי"ת את הצמחים והפירות שאנו ניזונים מהם, והוא נתן לנו וערך לנו את שולחנו, ואם השי"ת לא היה נותן לאדם לחם לאכול, היה מת מרעב בפועל ממש. וכאשר שוכב לישון, הרי הוא מאמין באמונה שלימה שהשי"ת מפיל חבלי שינה על עיניו ותנומה על עפעפיו, ובלא כן היה מתפתל על משכבו מבלי יכולת לנום אפילו תנומה קלה, כי אין שום דבר הנעשה מאליו.

כשהאדם חי באופן זה, ומודה ומשבח להשי"ת על כל הטוב אשר גמלו, אזי הוא ראוי לתואר אדם בר הכרה. וכשאינו חי באופן כזה, הרי הוא כאדם ששוכב ללא הכרה, ונחשב כמת ח"ו, וחיינו אינם חיים.

לחיות משמעותו שהאדם מודה להשי"ת, ומרגיש

העולם כמכשיר אוטומטי העובד מעצמו, אלא רואים איך שהעולם חי ומתהווה ומתחדש תמיד ע"י הקב"ה.

ע"י ההכרה בכוראו מגביה את הכריאה כולה

כשזוכה האדם להכרה זו ומרבה לשבח ולהודות להש"ת, על ידי זה ממשיך אוצר של ישועות, הרבה יותר מאשר בכח התפילה והבקשה, ואכן ע"ז גם תפילתו ובקשתו היא באופן אחר לגמרי.

וכך אומר רבינו (בסי' רלב), שכאשר האדם אומר בפסוקי דזמרה, "הללו את ה' מן השמים, הללוהו במרומים, הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאיו, הללוהו שמש וירח הללוהו כל כוכבי אור, הללוהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים" - בזה הוא מכריז על בריאת הקב"ה: ומורה לבריאה כולה, לשמים, לשמש והירח וכל צבאם - הללו את ה', הללו את הבורא עולם... והגם שכל הבריאה אומרת מעצמה שירה, אבל על ידי דיבורי האדם, שיש להם ערך גדול ועצום, אזי כשהוא מכריז שירו לה', שבחו והודו לשמו, על ידי כן מתעורר גם הוא עצמו לשבח ולהודות להש"ת בהתחדשות גדולה ונפלאה, והוא עולה ומתעלה מדריגה אחד מדריגה, ומכח זה גם הבריאה כולה זוכה להתעלות.

זה השער לה'

ענין זה הוא יסוד היהדות ותחילה וראש לה. 'חנוכה' הוא מלשון 'חינוך', וימי חנוכה הם ימי תודה והודאה - כי העבודה של תודות והודאות להש"ת היא ההתחלה ליהדות, זהו השער לה', וזוהי התחלת התמימות והאמונה הפשוטה, כי כאשר האדם חי באופן זה מתעלה מוחו, ועל ידי כן תורתו היא תורה אחרת, הבנתו בלימוד התורה הוא באופן אחר לגמרי, וכמו שאומר רבינו שתודה והודאה הוא בחינת הלכה, לפי שעל ידי כן זוכים למח אחר, ולדעת תורה אחר, ועל ידי כן מתעלים יותר ויותר ללא גבול. אבל הכל מתחיל עם האמונה הפשוטה, היינו הלל והודאה לה', ורק לאחר מכן אפשר לזכות לעלות יותר ויותר, מדרגא לדרגא.

ובספר המידות (ערך מריבה ח"ב ז) אומר רבינו: "על ידי ברכת המזון נתוודע הקב"ה בעולם". ובמראי-מקומות להגאון מטשעהרין מציין לזה שאנו רואים אצל אברהם אבינו, שהיה הראשון שהכיר את בוראו, והיה הראשון שפרסם אלוקותו בעולם, הוא הבין שההתגלות מתחילה על ידי ברכת המזון, על ידי ההודאה להש"ת, ומשום כן נטע אשל ונתן לאכול ולשתות לעוברי אורח, והיה אומר לכל הבאים אליו: "הודו וְשִׁבְחוּ להש"ת הן ומפרנס את כל הבריאה". וכלשון המדרש 'והכרת אותי בבריותי'. ומזה התרבו הגרים ותלמידיו של אברהם אבינו שפרסמו את הבורא ית' ואת תורתו וחכמתו של אברהם אבינו.

ואנו צריכים להיות כנר החנוכה, וכן אנו צריכים להדליק את נרנו, כי אתה תאיר נרי, ה' אלוקי גייה חשכי. ולהפיל תחניתנו: 'ריבונו של עולם האר לי את חשכי. אם איני רואה איך שאתה מנהיג את עולמי, ואיני מודה לך כראוי על כל פרט, הרי חיי אינו חיים, כי אני חלילה מנותק מחי החיים". כי כשהאדם חי עם הגשמיות בלבד ללא רוחניות וללא הכרה והודאה למי שאמר והיה העולם, הרי הוא מתנתק מהש"ת, ואילו על ידי ההודאה מקשר את הגשמיות עם הרוחניות, וממילא

נהפך הגשמיות לענין אחר לגמרי.

ולכן בשעה שהצדיקים אוכלים יש השראת השכינה, וכמו שאמר יצחק אבינו (בראשית כז, ז), "ואוכלה ואברככה לפני ה'", לפי שבעת אכילת הצדיק יש השראת השכינה, שהצדיק גם בעת אכילה גשמיית הוא נזון מזיו השכינה ממש. וזה ביאור לדברי רבינו (ליקו"מ קמא ס"ב) "על ידי אכילתן של ישראל נעשה יחוד קוב"ה ושכינתיה אפין באפין", כי אז זוכים להארת פנים, לפי שיש שפע הבא מהעורף, מאחורי הכתפיים, כלומר שהשפע אמנם בא, אבל אין רואים מי נותן ומהיכן משפיעו, אבל על ידי אכילה באופן של הודאה, מקבלים את השפע באופן ישר וזוכים להארת פנים ממש.

ע"י ריבוי השירה בעוה"ז נזכה לשירה דלעתיד

יש לנו להתבונן: הבריאה כולה משוררת בשירים נפלאים להש"ת, והתכלית הוא שגם אנו נשורר

יסוד היהדות

והאמונה הפשוטה,

היא להודות ולהלל

להשם יתברך על כל

חסדיו, ולהכיר בו

יתברך!

להש"ת כדקא יאות, ואם כך היא השירה בעולם הזה, כשיהיה תיקון הבריאה איזה שיר נפלא יהיה!?

ואכן בליקוטי מוהר"ן מוזכר כמה פעמים על השיר שישוררו לעתיד, שיהיה שיר פשוט כפול ומשולש ומרובע (ליקוטי מוהר"ן מט, ותינאי ח) וזהו גילוי האלוקות של השירה, הו"ד הוא שיר פשוט, 'ק' הוא כפול, 'ו' ק' הוא משולש ו' ק' הוא מרובע, ויחד הן עשר אותיות, כנגד עשרה מיני נגינה, והגימטריא הוא ע"ב כנגד ע"ב הנימין, ויהיה אז שירה נעלה - השגה ושירה כאחד, כמאמר רבינו שההודאה הוא שעשועי עולם הבא, שהיא כל התכלית של הבריאה.

וצריך לדעת כי ההודאה והשירה הם אמנם דברים נעלים ונשגבים, אבל ההתחלה היא בדברים פשוטים וגשמיים. כגון כשהולכים לישון צריכים לדעת שחסד גדול הוא שאפשר לישון, ולהרבות בשבח והודאה להש"ת על זה.

הכרתי אברך בסמוך לשכונתי שלא היה יכול לישון, והיה מסובב בצער, והלך מאחד לשני לשאול מה שייך לעשות שיוכל לישון, כי על אף כל הרפואות שלקח לא היה ישן בלילה רק כשלתר רבעי השעה, והפך את העולם ולא מצא תרופה לחליו הקשה של אי יכולת

לישון. אין לנו השגה מהו גודל החסד במה שאפשר לישון, וכמה צריך לבקש ולהודות ב'המפיל חבלי שינה על עיני'.

חיים של ברכות

אגב, זכורני מעשה הקשורה לשינה מהחסיד המופלא רבי אפרים'ל ע"ה: פעם הגיע אורח לביתו, ור' אפרים'ל שהיה בעצמו מטפל להציע המיטות לאורחיו נכנס למחסן להביא מאטראץ (מזרון) עבור האורח. נכנס אך מיד יצא, כך נשנה הדבר כמה פעמים; הוא נכנס למחסן ומיד יצא, ולא הביא כלום, כמה וכמה פעמים. הרבנית התפלאה מדוע אינו מביא את המאטראץ רק יוצא ונכנס בכדי. הסיבה היתה כי בעבר היה מחזיק כל אחד תרנגול בביתו, וכאשר נכנס למחסן הבחין שהתרנגול ישן על המזרון, ולא היה מסוגל להעירו, עד שהש"ת עזרו שירד התרנגול מעצמו, רק אז נטל את המזרון עבור האורח.

ואכן **אצל רבי אפרים - אשר זה עתה עברו שישים שנה מהסתלקותו - ראו בחוש איך שהוא אוכל ושותה כדי לברך...** וראו אצלו גודל השמחה מהברכה, וכאשר היה בא אורח, היו לו שני מיני יין, והיה שותה מעט יין, ולאחר מכן מביא את המין השני כדי שיוכל לברך 'הטוב והמטיב', כי כל חיותו היתה מלברך ברכות.

עבודת חנוכה - חיים, היפך המיתה שהיא חכמה יונית

ובאמת רק על ידי שידועים מהש"ת נקרא חיים, ובלא זה הוא מיתה ח"ו, וזה בחי' חכמה דקדושה נגד חכמה יונית, חיים נגד מות. כמו שמבאר רבינו (ליקו"מ ס"ו לז) שעיקר הבריאה הוא בגין דישתמודעין ליה, שידעו מהש"ת, וכמו שנאמר (ישעי' מג) "לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", 'לכבוד' זה אצילות, ומזה נשפע 'בראתיו' זה בריאה, 'יצרתיו' עולם היצירה, ו'עשיתיו' זהו עולם העשיה. ויש חכמה וסכלות, חכמה זוהי חכמת התורה, וסכלות זהו חכמה יונית, קליפת יון. וזהו גם האור והחושך, האמונה הוא האור, והכפירה הוא חושך ממש, וחושך הוא מיתה כמו שנאמר (איכה ג) "במחשכים הושיבני כמתי עולם", והחכמה הוא החיים כמו שנאמר (קהלת ז) "והחכמה תחיה בעליה", ועל הסכלות נאמר (איוב ד) "ימותו ולא בחכמה". ודורש שם רבינו דרשות נפלאות, כרוך אחד בשני, שמכל אלו עולה היסוד הזה שהאמונה הוא חיים ולהיפך הוא מיתה. וזהו עבודת ימי החנוכה, היפך החכמה יונית, ובתורה של ימי חנוכה ביאר רבינו שכל ענין החנוכה הוא ימי הודאה להש"ת שזה עיקר החיים כנ"ל.

כוח השירה שהכניעה את הסט"א

אנו רואים אצל יעקב אבינו, בלילה שנלחם עם המלאך, שהיה לו לילה קשה עד מאד. הס"מ בעצמו בא להילחם עמו, ולא על ידי שלוחים, והמלחמה היתה עם כל שלושת הדברים הנוראים; עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים, ואם הס"מ היה חלילה מנצחו היה מצבו עלול להיות גרוע מעשיו רח"ל.

ובאיזה זמן אתקף חילא דיעקב שהצליח לנצח את המלחמה הנוראה הזאת? - מבואר בזה"ק שלפנות בוקר 'ברן יחד כוכבי בוקר' ויריעו **המשך בעמוד י"א**

מעשה מהאורה

ביאור דבריו (מתוך ספר 'ביאור הליקוטים המבואר'):

"הכלל הרביעי הוא בענין הכלים הנזכרים בספר חיי מוהר"ן. שם מספר שיש ספר אשר בו תוכו מצידיים כלים, ובתוך אותם כלים ישנו אותיות, אשר באמצעות אלו האותיות מצידיים את הכלים. וספור זה מרמז על תורתו של רבנו; כי כל השגה מהשגותיו, אשר הוא מגלה לנו בלקוטי מוהר"ן - מלבד מה שהוא נותן לנו בכל תורה את העצות והדרכים, איך להגיע לאותה השגה המבארת באותה התורה. הרי שעקר המשכת ותועלת אותה ההשגה, משיגים על ידי עצם הלמוד של אותה התורה. כי עצם האותיות של אותה התורה מסגלים לפעול ולעשות את אותם הכלים, ולהביא את האדם לזאת ההשגה."

ג' דוגמאות מליקוטי מוהר"ן:

רבי אברהם מביא לכך ג' דוגמאות מליקוטי מוהר"ן, וזה לשונו:

"בענין המבאר לקמן סימן וא"ו וסימן ס' לקוטי א', וסימן ז' לקוטי תנינין, ועוד בכמה מאמרים."

ביאור דבריו (מתוך ספר 'ביאור הליקוטים המבואר'):

"בענין המבאר לקמן בליקוטי מוהר"ן חלק ראשון, תורה ו' [שם אנו רואים שעצם הלמוד אותה התורה - העוסקת בענין תקון הברית - מסגל לתקון הברית (כמובא בליקוטי מוהר"ן ח"ב תורה פ"ז): "ענין במאמר המתחיל ויאמר ה' אל משה קרא את יהושע (בליקוטי א' סימן ו'), כי שם מדבר מכוונות אלול, והוא תיקון לפגם הברית כנ"ל. היינו לעיין באותו המאמר, ולזכות להבין בו, ולעשות עמו איזה עבודה בעבודת השם; על ידי זה יתקן פגם הברית". הרי לנו שעצם העיון וההבנה והעבודה בתורה זו, מסוגל להמשיך על האדם תיקון הברית]). ובתורה ס' [שם אנו רואים שעל ידי עצם אמירת אותה התורה - העוסקת בענין התעוררות השנינה - המשיך רבנו על השומעים בחינת התעוררות השנינה (כמובא בחיי מוהר"ן, אות שני"ו). וגם כיום; למוד תורה זו מסגל להביא להתעוררות השנינה]. ובליקוטי מוהר"ן תנינין תורה ז' [שם אנו רואים שעצם אמירת אותה התורה - העוסקת בענין דרי מטה ודרי מעלה - נאמרה גם לדרי מטה וגם לדרי מעלה, כי היא נאמרה גם בפני החסידים ששמעו את התורה, שהם 'דרי מטה', ובו בזמן נאמרה גם בפני המלאכים שהם 'דרי מעלה' (כמסופר בחיי מוהר"ן, אות מ"א)]. וכן אנו רואים יסוד זה בכמה וכמה תורות, שבאמירת התורה המשיך רבנו את תקוניה, וגם היום; עצם הלמוד אותה התורה פועלת את תקוניה."

ואכן, דבר פשוט הוא אצל אנשי שלומנו בכל הדורות: מי שאין לו שידוך, עצתו ברורה ופשוטה - ללכת עם תורה ו' שכן, כשהאדם לומד תורה זו העוסקת בסוד "כונת אלול" ובתיקון הברית, אזי מלבד מה שעל ידי זה הוא זוכה ללמוד ולדעת דרכים נפלאים בעבודת ה' איך לזכות לתיקון הברית, הוא זוכה גם על ידי עצם הלימוד להמשיך על עצמו את התיקונים הנזכרים בתורה זו, וזוכה לתיקון הברית ולסוד כונת אלול, ועל ידי זה זוכה למצוא זיווגו.

וכן לגבי תורה ס', העוסקת בענין התעוררות השנינה: מי שמרצה בנפשו שנפל לשנינה רוחנית, ואינו יודע איך להתעורר משנתו ותדמנתו, עצתו אמונה, ללמוד תורה ס' העוסקת בענין זה, ואז מלבד מה שעל ידי לימוד תורה זו ילמד וידע דרכים נפלאים בעבודת ה' איך להתעורר מהשנינה, תפעל עליו עצם לימוד התורה הזאת, שיתקיימו בו התיקונים המבוארים שם ויתעורר משנתו.

וכמה נפלא לקרוא מכתבו של רבי נתן ב"ר יהודה מטבריה, שכתב לאנ"ש שבצפת: "מה שידיד ר' אייזיק גרו יאיר כותב לי שנפל עליו שינה מאוד, זה מחמת עצבותו,

אחר כך הוריד אותו בין שני הרים בגיא, ומצא שם ספר והיו בו צרופי אותיות אז"ח הוא ד' וכו'. והיה מצידי בהספר כלים, ובתוך הכלים היו אותיות. גם היה בתוך הכלים אותיות של הכלים, שיכולין לעשות על ידם אלו הכלים. והיה לו חשק מאד ללמד את הספר. בתוך כך הסתכל והנה הוא בביתו. חזר והסתכל, והנה הוא שם. והתישב עצמו לעלות אל ההר, אולי ימצא שם איזה ישוב. וכשבא אל ההר, ראה עומד שם אילן של זהב עם ענפים של זהב, ועל הענפים תלוים כלים כמו אלו הכלים המצויין בספר. ובתוך הכלים היו כלים שעל ידם עושים אלו הכלים. והיה חפץ לקח משם הכלים, ולא היה יכול, מחמת שהיו נסבכים שם על הענפים שהיו בעקמימיות. בתוך כך הסתכל והנה הוא בביתו.

והיה לו פליאה גדולה, מה זאת שהוא פעם בכאן ופעם שם? והיה חפץ לספר זאת לבני אדם, אך איך מספרין פליאה כזו לבני אדם. מה שאין ראוי להאמין. בתוך כך, הסתכל מן החלון וראה את האורח הנ"ל. והתחיל לבקש אותו מאד שיבוא אצלו, ואמר לו: אין לי פנאי כי אני הולך אצלך. אמר לו: זה בעצמו נפלאות בעיני. הרי אני כאן, ומה זה שאתם הולכים אצלי. השיב לו: בשעה שנתרצית לילך עמי, ללוחות אותי מן הפתח, אז לקחתי ממך הנשמה, ונתתי לה לבוש מן הגן-עדן התחתון, והנפש רוח נשאר אצלך. ועל-כן כשאתה מדבק מחשבתך לשם, אתה שם, ואתה ממשיך הארה ממני אליה, וכשאתה חוזר לכאן, אתה כאן. ואיני יודע מאיזה עולם הוא, מעולם טוב הוא בוודאי. ועדין לא נגמר ולא נסתיים.

עד כאן המעשה כלשונה.

האותיות שעל ידם עושים את הכלים

במעשה זו ישנו כמה וכמה נקודות יסודיות בענין ההתקבצות לרבינו הקדוש, אך אנו נבאר רק אחת מהן, הלא היא: ענין הספר - שהיה מונח בגיא בין שני הרים - ובו כלים ואותיות.

ונבאר בס"ד יסוד נפלא שרמז לנו רבינו בזה, אשר יסוד זה מבואר בביאור הליקוטים (בכלל הרביעי מהח"י כללים ללימוד העיון בליקוטי מוהר"ן) ונותן הסתכלות אחרת לגמרי על לימוד הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן.

ובכן; כשנדייק בלשון רבינו נמצא שהיו כאן ד' דברים: א. הספר. ב. כלים המצויים בתוך זה הספר. ג. אותיות בתוך הכלים. ד. אותיות שעל ידם יכולים לעשות אלו הכלים [אשר בהם מונחים אלו האותיות].

הדברים עמוקים מאד, אך הנוגע לעניינינו הוא:

ה'ספר' מרמז על ספרו של רבינו הקדוש, ליקוטי מוהר"ן, ובתוך ספר זה מצויים 'כלים' ודרכים איך לעבוד את ה', שכן בכל תורה ותורה נמצאים עצות וכלים נפלאים לעבודת ה'. אך מלבד הכלים והעצות שיש בכל תורה, יש שם גם 'אותיות' - הלא הם האותיות והתיבות של התורה גופא - אשר ע"י אלו האותיות בעצמם "יכולים לעשות על ידם אלו הכלים".

והיינו, שהאותיות גופא שיש בכל תורה מליקוטי מוהר"ן, מסוגלים לפעול על ידם את הכלים אשר עליהם מדבר רבינו בתורה זו.

והרי לך לשון רבי אברהם ב"ר נחמן (יאריצייט: ביום שישי הבע"ט, כ"ט כסליו, נר משיח דתנוכה) בהקדמתו לביאור הליקוטים:

"כלל הרביעי: הוא בדבר הכלים הנזכרים בחיי מוהר"ן [ספורים חדשים אות ה'], אשר בהם בעצמם [נמצאים] כלי המלאכה שנופלים על ידם. כי עקר כל השגה מהשגותיה, תתפעל ותהיה בהתקונים - להמשכת ותועלת השגות התורה - שנמצאים בה בעצמה".

"העיד רבי שמעון בן אלעזר משום רבי שמעון בן חנניא: כל הקורא פסוק בזמנו, מביא טובה לעולם, שנאמר ודבר בעתו מה טוב" (סנהדרין קא"ע. והובא בספר המידות, המתקד דין ס, לימוד נח).

לאור דברי חז"ל אלו, ראינו לנכון להביא לידיעת הקוראים, גודל מעלת לימוד "המעשה מהאורח" בליל ראשון של חנוכה, וכדלהלן:

לפני 211 שנה, בשנת תקס"ט, בלילה הראשון של הדלקת נר חנוכה, לאחר ההדלקה, סיפר [או ראה] רבינו הקדוש מעשה נוראה, מבלי לגלות לנו פשרו וסודו.

את המעשה התחיל רבינו בתיבות: "אורח נכנס לבעל הבית". וכמה נפלא, שאכן בלילה זה מתחיל ה"אורח" - אורח ח' ימי חנוכה להיכנס לכל אחד בביתו...

כשהאורח עליו מדובר שם, הוא הצדיק שבא ונכנס לכל אחד מאתנו, ומתחיל לדבר אתו "דברים היוצאים מן הלב" עד שאנו מתחילים "להשתוקק ולהתגעגע מאד, איך משיגים ומגיעים לאיזה דבר מעלה שבקדושה". וכל הנלווה אליו [עד הפתח, המקום אשר בו מדייקים נר חנוכה] זוכה לפרוח עמו למרחוק...

ובכן, מה טוב ומה נעים לקרוא וללמוד מעשה זו בליל ראשון אחר ההדלקה, ביחידות או בצוותא עם בני הבית. וכל אחד בוודאי ימצא רמזים נפלאים לעצמו, להתעורר על ידם בעבודת השם.

המעשה מהאורח:

לתועלת הקוראים, נעתיק לפניכם את המעשה כלשונה, ולאחריה נציין רק רמז אחד שנתפרש בדברי רבי אברהם ב"ר נחמן.

והרי המעשה ככתבה וכלשונה:

תקס"ט א' דחנכה. אחר הדלקת נר חנכה בלילה:

אורח נכנס לבעל הבית. ושאל לבעל הבית מאין פרנסתך? והשיב לו: אין לי פרנסה קבוע בביתי רק מחתי מן העולם. ושאל לו: מה אתה לומד? והשיב לו. והיו משיחים יחד. עד שנקנסו בתוך שיחת דברים היוצאים מן הלב, והתחיל הבעל הבית להשתוקק ולהתגעגע מאד, איך משיגים ומגיעים לאיזה דבר מעלה שבקדושה. אמר לו האורח אני אלמד עמך. ותמה הבעל הבית, והתחיל לחשב, אולי אינו בן אדם כלל. אך חזר וראה שהוא מדבר עמו כדרך בני אדם. אך תכף נתחזק האמונה אצלו להאמין בו. והתחיל תכף לקרוא רבי, ואמר לו: קדם כל אני מבקש ללמד מכם איך להתנהג בכבודכם, ואין צריך לומר שאפגם ממש בכבודכם חס ושלום, רק אף על פי כן בן אדם קשה לו להארה לגמרי כראוי, על-כן אני רוצה שתלמדוני איך לנהג בכבודכם. והשיב לו: קעת אין לי פנאי, בעת אחר אבוא אצלך ואלמדך זאת, וקעת אני צריך לילך מכאן. ואמר לו: גם על זה אני צריך ללמוד מכם, כמה אני צריך ללוחות אתכם. ואמר לו עד אחר הפתח. והתחיל לחשב איך אצא עמו, כי קעת אני עמו בין הבריות ואם אצא עמו לבדו מי יודע מי הוא. ושאל לו, ואמר לו, יש לי פחד לצאת עמכם. השיב לו: אם אני יכול קצת ללמד עמך. גם עתה אם ארצה לעשות לך איזה דבר מי יחמה בידך? ויצא עמו מן הפתח. ואין תכף חטף אותו והתחיל לפרח עמו. והיה קר לו, ולקח מלבוש ונתן לו, ואמר לו, קח זה המלבוש וייטב לך והיה לך אכילה ושתיה וכל טוב ותשוב לביתך (גיא: ותשב בביתך) ופרח עמו. בתוך כך הסתכל והנה הוא בביתו. ולא היה מאמין בעצמו שהוא בביתו, אך הסתכל, והנה הוא מדבר עם בני אדם ואוכל ושותה כדרך העולם. בתוך כך חזר והסתכל, והנה הוא פורח כפתחלה. חזר והסתכל, והנה הוא בביתו. חזר והסתכל, והנה הוא פורח, וכן היה מתנהג זמן רב.

ילמד התורה פתח ר' שמעון (טוה"ס) וההלכות המבוארים על התורה הזאת. וגם יקרא כל הסיפורי מעשיות, אשר רבינו ז"ל אמר שבהם הוא מעורר אותנו מהשינה, ויבקש רחמים מהשם יתברך שבזכות המעשיות יעורר אותו השם יתברך מהשינה" (נתיב צדיק, מכתב קנב).

דוגמא ממצוות תפילין ומזוזה וקריאת שמע:

בהמשך, הוא מבסס יסוד זה בדוגמא ממצוות התורה, ואלו הם דבריו:

"וּקְרָא הַמִּבְּאֵר וְנוֹדַע בְּאֵזְרוֹת הַכֶּתֶב וּקְשָׂרְתָם לְאוֹת עַל יְדָיָהּ" וְגו'. שָׁאָר עַל פִּי שְׂכָנֶת הַכֶּתֶב הוּא עַל כְּלָלִית הַתּוֹרָה, [וְגַם נִרְאָה מְלֻשׁוֹ, כִּי אִינוּ מוֹהֲרֵי רַק עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר זוּלְמוֹ, לְקָשָׂרָם לְאוֹת וכו'].

וּבְכָל זֹאת הוֹדִיעֵנו חֻמֵּינוּ זְכוּנוֹם לְבַרְכָּה, בְּאִמְתָּת כָּנַת הַכֶּתֶב וְעֵינֵינוּ, עַל עֲצוּמוֹ. [וְאִדְרָבָא, זּוֹלַת עֲצוּמוֹ וְעֵינֵינוּ אִין צָרִיךְ כָּל לְקָשָׂרָם עַל הַיָּד וכו']. **שָׁאָם יִחְסֹר בְּכַתִּיבַת הַתִּפְלִין אֶפְלוֹ אוֹת אַחַת מֵהַכֶּתֶב הַזֶּה "וּקְשָׂרְתָם" וְגו', אִין עוֹד בְּקְשָׁרְתָם שׁוּם תּוֹעֵלַת, עַד שֶׁגַם כְּשֶׁמְקַשְּׂרִים אוֹתָם עוֹבְרִים עַל אֶזְרוֹת הַכֶּתֶב."**

ביאור דבריו (מתוך ספר 'ביאור הליקוטים המבואר'):

וּכְמוֹ שֶׁאֵנוּ רוֹאִים בְּמִצְוֹת תִּפְלִין, שֶׁהַתּוֹרָה מְזַהֶרָה אוֹתָנוּ: "וּקְשָׂרְתָם לְאוֹת עַל יְדָיָהּ וְהָיוּ לְטוֹטְפוֹת בֵּין עֵינֵיךָ". וּבְפִשְׁטוּת, הִיא נִרְאָה שְׂכָנֶת הַפְּסוּק הוּא עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה [וְלֹא זוֹ בְּלִבְד שֶׁנִּרְאָה שֶׁכְּנֵהָ הִיא עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, אֲלֹא: גַּם נִרְאָה מְלֻשׁוֹ הַפְּסוּק, כִּי אִינוּ מוֹהֲרֵי לְקָשֶׁר לְאוֹת עַל הַיָּד רַק אֶת שָׂאָר כָּל פְּסוּקֵי הַתּוֹרָה כְּלָה, וְלֹא אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּעַצְמוֹ].

וְאֵפֶי עַל פִּי כּוֹן, בָּאוּ חֻמֵּינוּ וְזָכוּנוֹם לְבַרְכָּה וְהוֹדִיעֵנו לָנוּ, שֶׁהַכֶּתֶב הַגְּמָתִית שֶׁל פְּסוּק זֶה וּפְרָשָׁה זוֹ, הִיא: שֶׁצְרִיכִים לְקָשֶׁר אֶת אוֹתוֹ הַפְּסוּק וְאוֹתָהּ הַפְּרָשָׁה עַל הַיָּד. [וְאִדְרָבָא, שָׂאָר פְּסוּקֵי הַתּוֹרָה - מְלַבֵּד פְּסוּקֵי זֶה וּפְרָשָׁה זוֹ - אִין צָרִיךְ כָּל לְקָשָׂרָם עַל הַיָּד וְהָרֹאשׁ, כִּי לֹא מְצָאוּנו כָּלל שֵׁישׁ מְצוֹנָה לְקָשֶׁר סֵפֶר תּוֹרָה עַל הַיָּד וְהָרֹאשׁ]. עַד כִּי כָּרְוִי, שָׁאָם יִחְסֹר בְּכַתִּיבַת הַתִּפְלִין אֶפְלוֹ אוֹת אַחַת מֵהַפְּסוּק הַזֶּה שֶׁל "וּקְשָׂרְתָם", הַתִּפְלִין פְּסוּלוֹת וְאִין שׁוּם תּוֹעֵלַת בְּקְשָׁרְתָם. וְגַם אִם יְקָשֶׁר אוֹתָם, יִעָבְרוּ עַל אֶזְרוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהַזְהִירָה לְהִנַּח תִּפְלִין כְּהֶלְכָה.

הוא מביא דוגמא נוספת ממצוות מזוזה וקריאת שמע:

וְכֹן בְּאֶזְרוֹת הַכֶּתֶב "וּכְתַבְתֶּם" וְגו', וּבְאֶזְרוֹת הַכֶּתֶב וְלִמְדַתְּם וְגו' בְּשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ - אֲשֶׁר [לְדַעַת כְּמַה פּוֹסְקִים] גַּם הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עֲצוּמוֹ בְּכָלל הַחַיּוּב וְאֶזְרוֹת הַכֶּתֶב, שָׁאָם אִין אוֹמְרִים אוֹתָם בְּזַמְן שִׂכְבְּךָ וְקוּמֶךָ עוֹבְרִים עַל הַמְצוֹה הַזֹּאת.

וּחֻמֵּי הַקְּבָלָה מְפַלְּגִים בְּרוּמוֹת כָּל אוֹת אוֹת שֶׁבְּפְרָשִׁיּוֹת הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר הֵן הֵן הָאוֹרוֹת וְהֵמוּחִין הַמְּכַרְחִין לְכָל אִישׁ וְאִישׁ. וּמִמַּלְא מְבַאָר, שֶׁגַם דְּבָרֵי הָאֶזְרוֹת שֶׁעַל זֶה, בְּכָלל הָאוֹרוֹת וְהַתְּקוּנוֹת הָאֵלֶּה, וְכֹן לַעֲוֵין קְרִיאַת שִׁמְעַ הַזֵּה."

ביאור דבריו (מתוך ספר 'ביאור הליקוטים המבואר'):

וְלֹא רַק בְּתִפְלִין הוּא כְּרָוִי, אֲלָא גַּם לְגַבֵּי מִצְוֹת מְזוֹזָה. אֲשֶׁר הַפְּסוּק מְזַהֵר וְאוֹמֵר: "וּכְתַבְתֶּם עַל מַזוּזוֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ" - גַּם שָׁם, צְרִיכִים לְכַתֵּב גַּם אֶת אוֹתוֹ פְּסוּק עֲצוּמוֹ בְּתוֹךְ הַמְּזוֹזָה, וּבְלַעֲדֵי פְּסוּק זֶה הַמְּזוֹזָה פְּסוּלָה. וְכֹן לְגַבֵּי מִצְוֹת קְרִיאַת שִׁמְעַ שְׁחֵרִית וְעֵרְבִית, אֲשֶׁר הַפְּסוּק מְזַהֵר וְאוֹמֵר: "וְלִמְדַתְּם אוֹתָם עַל בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בֵּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלָקְחְךָ בְּדַרְךָ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ" - גַּם שָׁם נְכַלְלִים פְּסוּקִים אֵלּוּ בְּכָלל הַחַיּוּב שֶׁל קְרִיאַת שִׁמְעַ [לְדַעַת כְּמַה פּוֹסְקִים]. וְאִם אִין אוֹמְרִים פְּסוּקִים אֵלּוּ עֲצוּמוֹ, בְּזַמְן שִׂכְבְּךָ וְקוּמֶךָ, עוֹבְרִים עַל הַמְצוֹה הַזֹּאת שֶׁל קְרִיאַת שִׁמְעַ.

(ולא רק שהם חלק מהחיוב, אלא הם חלק מהמשכת האור) [חכמי הקבלה מפלגים ברוממות כל אות ואת שברשיית התפילין, אשר האותיות האלה הם הם האורות והמוחין המכרחים לכל איש ואיש. ומאחר שכל אות ואת מאותיות התפילין היא חלק מהאורות והמוחין, נמצא אם כן שגם האותיות של הפסוק המזוהר על קשירת התפילין - 'וקשרתם' - הן בכלל האורות והתקונים האלה, וכן לענין קריאת שמע; אותיות הפסוק 'ידברת בם', הן חלק מהאורות והמוחין של קריאת שמע.

וכמו כן ממש, הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן:

התיבות והאותיות שבתוך התורות, אינן מורות רק כדת מה לעשות. אלא הן עצמן ממשיכות את הארת ההשגות והתיקונים שבכל תורה.

ואכן, אין די רק בקיום העצות היוצאות מתוך הליקוטי מוהר"ן, אלא צריכים גם ללמוד את התורות עצמם; להיות בקי בהם [בעל פה] ולעיין בעומקם. כי התורות שבליקוטי מוהר"ן לא באו רק ללמד את האדם עצות והדרכות, אלא עצם לימוד וידיעת התורות הקדושות והנוראות האלה, נחוצות ומוכרחות לכל איש ישראלי. כי הן בעצמן ממשיכות על הלומד בהם את הארה הנזכרת בהן.

וכשם שבתפילין אין די בקיום ההלכה היוצאת מהפסוק "וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך", אלא צריכים לכתוב גם את הפסוק זה עצמו, ורק כך נמשך על האדם הארת התפילין. כך אין די בקיום ההלכות היוצאות מתוך הליקוטי מוהר"ן, אלא צריכים ללמוד את התורות עצמם.

וכל כך גדול הנחיצות והחיוב בלימוד תורת הצדיק, עד כדי כך שקיבלנו מתלמידו של מוהר"ת - רבי נתן ב"ר יהודה מטבריה - שקיבל ממוהר"ת, שמה שאמר חז"ל "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו", נאמר בדורותינו אלה על ספרי רבינו ז"ל! זה לשונו בהקדמתו ל"קונטרס הצירופים": "ואני שמעתי מתלמידו הקדוש אשר סמך ידיו לגילי זהב טהור עליו, אשר מה שנאמר בדברי חכמינו זכרונום לברכה 'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו', נאמר עתה על ספרי רבינו ז"ל צדוק"ל, כי רבינו ז"ל אמר שבכל תורה ותורה כלול כל דברי תורה שבכתב ושבבעל פה, והם שורשי התורה", עכ"ל.

לכן החפץ בתיקון נפשו, ילמוד ויהגה בתורת רבינו עד שיהיו שגורים על פיו [כנזכר להדיא בחי"מ שרצון רבינו היה שנלמד ספרו עד שנהיה בקיאים בו בע"פ] עד אשר בבואו לעולם העליון יהיה תלמודו בידו, ויהיו כל תורתיו של רבינו שגורים בפיו ותפוסים בידו.

וכפי שמשופר בשי"ש"ק: "סיפרו למוהר"ת שרבי גדליה וועלוול לומד שולחן ערוך עם המגינים וחוזר עליהם הרבה כדי לדעת אותם בעל פה, אחר כך כשראהו מוהר"ת אמר לו: **למד גם את הליקוטי מוהר"ן עד שתדע אותו בעל פה**, כי כשתנוח בקבר ותרגיש התולעת שבאיבר והעצם הזה מוטבע הליקוטי מוהר"ן, היא לא תקרב אליך" (שי"ש"ק ב, תקעב).

ולא רק בקבר, בורחים התולעים ממי שהליקוטי מוהר"ן שגור בפיו, אלא גם למעלה בעולם העליון - אין לשער גודל זכות היודע בע"פ תורתו של רבינו. ואפילו אם אינו יודע אלא כמה ידעו תיבות' הנזכרים בליקוטי מוהר"ן, גם אז אשרי לו ואשרי חלקו. וכמובא בהקדמת "קונטרס הצירופים" (אשר הוא ליקוט של כל הראשי תיבות הנזכרים בליקוטי מוהר"ן) בזה הלשון:

"ישבתי בדעתי, אם אינני יכול לעשות כולא מצוה [לדעת את כל הליקוטי מוהר"ן בע"פ] על כל פנים אעביד חלק מהמצוה, **ואציגה כל הצירופי אותיות הנמצאים בספריו הקדושים ואעמיד אותם על פי א"ב, ולחזור מאה ואחד פעמים, בכדי להיות לי לזיכרון בעלמא דין ובעלמא דאתי ולנצח נצחים.** ובפרט ששמעתי מאדונינו מורינו ורבינו מוהר"ת צדוק"ל זיע"א שסיפר לנו, שאחד מאנשי שלמינו ממקורביו שאל אותו איך אזכה לאחר פטירתי לשאול את עצמי לרבינו ז"ל. והשיב לו בזה הלשון: **האתה אינך יודע איך לשאול עצמך לרבינו ז"ל? הלא אתה זכור הצירופי אותיות מספרי רבינו ז"ל! והזכיר לו אז כמה צירופי אותיות**, עכ"ל.

הספר שלא רק 'מלמד' אלא גם 'פועל'

נחזור לעניינינו:

הספר ליקוטי מוהר"ן, הוא לא רק ספר ש"מלמד" את הלומדים בו, אלא הוא גם ובעיקר ספר ש"פועל" על הלומדים בו; כשלהומדים על נושא מסוים בתורת רבינו, לא מקבלים רק "ידיעה" בנושא זה, אלא מקבלים "אור" רוחני שעוזר לנו לזכות לנושא המדובר. כי על ידי לימוד תורת רבינו - ובפרט בעיון - ממשיך הלומד על עצמו את אור תיקוני התורה הזאת.

וכבר מצאנו כגון דא, בשאר חלקי התורה הקדושה, בכמה בחינות ואופנים. כי כבר כתבו בעלי המוסר, שכשהאדם לקוי באיזה עבירה או מיצה רעה, ילמד את ההלכות והדינים השייכים לעבירה זו, ומלבד מה שיתעורר על ידי זה להיטיב מעשיו, תימשך עליו גם אור התורה הקדושה וייצלל מייצרו הרע. "ולמשל, אם הוא רגיל בחטא הגזל וכהאי גוונא, כאשר ילמד האדם בתורה דיני גזל וכהאי גוונא, וייגע עצמו באלו ההלכות, יסיר הקב"ה ממנו את היצר הרע" (זכור למרים' לבעל החפץ חיים, פרק יז. והאריך בזה רבי ישראל סלנטר זיע"א באגרת המוסר).

ועל זה הדרך, מצאנו באופן אחר בדברי הבעל שם טוב: "אם מתאוה לאיזה עבירה, יאמר הפוסקים של העבירה ההוא בטעמים ובנקודות, בדחילו ורחימו, ואז תלך ממנו התאוה ההיא, ואם מתאוה לאיזה מדה רעה ח"ו אי יאמר הששה עמים הכנעני וכו' בכל כוחו בדחילו ורחימו, ותסתלק ממנו" (צוואת הריב"ש. הובא בבעש"ט על התורה, פרשת שמות, אות יג). וכן מובא גם בצעטיל קטן להרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק: "כשיתחיל להתעורר בו מדה רעה ח"ו ממידות רעות שהוא רגיל בהם, כגון עקשנות ובוסת של גאוה ועצלות ובטלה המביאה לידי שיעמום וכיוצא בהם, יאמר תיכף ומיד בזה הלשון ובכל כוחו 'הכנעני החיתי האמורי הפריזי החייו והיבסי והגרשי', ויצלל" (צעטיל קטן, אות ה').

וכן גם בתורת רבינו, שהרי תורתו של רבינו ז"ל נמשכות מ"אורייתא דעתיקא סתימאה", והם השורשים הרוחניים של כל הבריאה כולה, וא"כ בוודאי אפשר להמשיך על ידם כל התיקונים והרפאות והישועות לכל העניינים שבעולם ברוחניות ובגשמייות.

סגולה נפלאה - לעסוק בתורה המדברת מהחיסרון שלו!

ואם יבחר האדם איזה תורה המדברת על מידה שהוא לקוי בה, וילך עמה זמן מסוים - יעייין בה, יתפלל על הנאמר בה, ויהגה בה בכל עת - בוודאי יראה את פעולת תורת רבינו עליו.

ולא רק בעניינים רוחניים, אלא גם בעניינים גשמיים; כשיעסוק האדם בתורה מליקוטי מוהר"ן המדברת על הצרה והחסרון שלו, ימשיך עי"ו גופא ישועה נפלאה.

וכלשון רבי אברהם ב"ר נחמן בהקדמתו ל"תפארת הליקוטים" (ביאור הליקוטים, תו"ס ה):

"כֵּל דְבָרָיו כְּוֹנִים וְקַמִּים נְאֻמִּים וּמוֹעִילִין לְעַד. וְהֵם מְסֻגָּלִים מֵאֵד גַּם בְּעֵינָיו הַגּוֹף לְכָל מֵאַרְעַ וְתֵלָא שְׁעוּבָר עַל הָאָדָם, שִׁילְמַד וְעַסְק הֶרְבֵּה בְּהַתּוֹרוֹת הַמִּדְבְּרוֹת מַעֲנֵין זֶה, וּבַהַתְפָּלוֹת וְהַהֶלְכּוֹת מְמוֹהַרְנֵת ז"ל שׁוֹנְבוּ עֲלֵיהֶם. וְהַעֲקָר הִיא הָאִמּוּנָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה נְתַקְּשִׁים וְנְכַלְלִים בְּעַת עֶסְקוֹ כְּהֶם, בְּרוּחָם וְנִשְׁמָתָם, הַשׁוֹרָה עַל אַנְפֵי דְבָרֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים. וְגַם עַל יְדֵי הָאִמּוּנָה, לֹא יִמְלֹט מִכְּמַה נְקָדוֹת טוֹבוֹת שֶׁל הַשְּׂתָדְלוֹת בְּכָל לַבּ וְנִפְשׁ לְקִמָּם וְלִעֲשׂוֹתָם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא מִכַּח אֵל הַפְּעֵל כַּח סְגֻלוֹתֵיהֶם, לַפְּעֵל פְּעֻלוֹת גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת. וְכַאֲשֶׁר שִׁמְעֵתָ בְּזֶה כְּמַה מְעֵשִׂית מַאֲנִי"שׁ" (וְעֵינֵי חַי מוֹהַר"ן ש"צ").

ולדוגמא:

אם יש לאדם חולי באיזה איבר רח"ל, יבחר את התורה המדברת מאותו האיבר, ויעסוק בה הרבה, ובתפילה ובהלכות שחיבר מוהר"ת עליהם, ואז ימשיך עי"ז ישועה לאיבר זה. וכן הלאה.

וכבר ידוע מעשה שהיה אצל אחד מתלמידי מוהר"ת, שנגנב ממנו איזה חפץ, ותיכף נכנס לביהמ"ד ופתח ליקוטי הלכות ולמד בתוכו 'הלכות גניבה', עד ששב הגנב והחזיר את הגניבה...

יזכנו ה' בימי החנוכה הקדושים, שייכנס ה"אורח" לביתנו, ויעוררנו לעבודת ה' עד אשר נזכה להתלוות אליו, ולהתחדש בלימוד תורתו הקדושה, עד אשר נזכה לפעול עי" עצם לימוד התורות את פעולת הכלים והדרכים הנפלאים המבוארים בספר קדוש זה.

התורה והמצוות

גערך ע"י הרב ג'ר' משה בעה"ק בראנדסדורפער שליט"א

"דיני אכסנאי בחנוכה" ודין חובת הדלקת נר חנוכה לבני הבית ולאורחים

תקנת ההדלקה על איש וביתו

מצות הדלקת נר חנוכה קבעו חז"ל כחייב על 'איש וביתו', שאין זה חובת הגוף על כל יחיד ויחיד כלולב וכסוכה, אלא כל משפחה חייבת להדליק נר בביתם לזכר הנס. ומשנתה החיוב בין ד' סוגי אנשים: א. ראש הבית שהוא ראש המשפחה, ב. האשה שהיא עקרת בית, ג. בני הבית הסמוכים על שולחנם בקביעות, ד. אורח שמתאכסן לזמן מסוים בבית חברו. ונבאר הדברים:

החייב על ראש הבית

עיקר החיוב הוא על ראש הבית שהוא ראש המשפחה, ואם לא הדליק בעל הבית, חייב אחד משאר בני הבית להדליק ופוטרים בזה חובת בעל הבית (תה"ד ס' קא). ואם שני בעלי בתים גרים בבית אחד, דהיינו שכל אחד משלם שכירות לעצמו ואין ניזונים מקופה משותפת, חייב כל אחד להדליק לעצמו, ולא ידליקו נר אחד ביחד אפילו בהשתתפות פרוטה (ע"י ביה"ס' תרע"ז ס' א"ד"ה עמו בשם הפ"ח ע"י"ש ש"ח).

חובת האשה

אשה נשואה שבעלה מדליק, פוטרה, ואינה מדלקת לעצמה אפילו משום הידור, דאשתו כגופו (משנ"ב ס' תרע"א סק"ט). ואינה יכולה לומר שאינה מתכוונת לצאת בנר של בעלה כדי להדליק לבד, דחז"ל תיקנו להדליק נר על כל משפחה ומשפחה, ולא מצינו דין מהדרין בנשים (ע"י תרע"ז משנ"ב סק"ט"ז). והחתם סופר נתן טעם בזה (בח"י שבת כא:): "כי בתחילה כשתקנו נר איש וביתו על פתח ביתו מבחוץ, ונמצאו ישראל מהדרין שיצאו לחוץ והדליקו בעצמם נוסף על הדלקת של בעל הבית, אז לא נמצא שום אשה שתהיה מהמהדרים כי אין כבודה לצאת בחוץ ברשות הרבים לעת ערב, ואין מן החסידות שתחמיר על עצמה בזה, לכן אף בזמנינו שמדליקין בפנים מנהג הראשון לא זז ממקומו", עכ"ל.

ובזה שונה נר שבת מנר חנוכה, דנר שבת בא להאיר הבית משום עונג שבת וכדי שלא יכשל בעץ ואבן, ע"כ הטילו החיוב על האשה שהיא עקרת הבית. אבל נר חנוכה אין לנו רשות להשתמש לאורה ותיקונו כנר הבא לכבוד פתח הבית, כי כן דרך בני איש להראות שמחה בבתיהם בנרות דולקים והוא פרסום הנס, לכן הטילו החיוב על האיש ולא על האשה (ע"י חינוך מצוה צח).

חובת בני הבית

בנוסף לעיקר החיוב תקנו חז"ל דין 'מהדרין', שהמהדרין מדליקים נרות לכל אחד ואחד מאנשי הבית, בנוסף לראש המשפחה (וכמוכן דלהידור זה לא שייך השתתפות בפרוטת). ויש בזה ב' מנהגים: הרמב"ם (פ"ד ה"א) כתב דבעל הבית מדליק נרות כמנין אנשי הבית, והרמ"א (ס' תרע"א ס"ב) כתב דההידור הוא שיהא כל אחד מבני הבית מדליק נר לעצמו כדי לפרסם הנס, דברוב עם הדרת מלך ולכשיהיו הרבה מפרסמים הנס יהיה שבח יותר להשי"ת.

וכתב בתשו"ת רע"ק א"ק (תנינא ס' יג) דלמנהג הרמ"א שכל אחד מבני הבית מדליק ומברך לעצמו, צריך כל אחד לכוון שלא לצאת מנר הבעל הבית, דאם לא כן נפטרו מנר בעל הבית ואין לברך על הידור מצוה לבד לאחר שכבר קיים המצוה, אבל כשמכוונים שלא לצאת הרי הם מחויבים מעיקר הדין ויכולים לברך (וכע"ז בפמ"ג מש"ז סק"א). אמנם דעת הרבה

פוסקים דכיון שיש בחנוכה 'תקנה של מהדרין' אפשר לברך גם על ההידור, שההידור הוא מעיקר התקנה, וגם אם התכוין לצאת חיובו מנר בעל הבית יכול לברך על ההידור (ע"י ח' מרן ר"ז הלוי פ"ד מהל' חנוכה, ובפרט בזמנינו שהמנהג שכל אחד מדליק דלא גרע מהלל ב"ח).

חובת האורח שאין מדליקים בביתו

אורח המתאכסן בבית חברו אינו נחשב כאחד מאנשי הבית ואינו נפטר בהדלקת בעל הבית [אם אין מדליקין בביתו כדלהלן], וצריך לתת פרוטה לבעל הבית כדי שיוסיף שמו ופתילה בשבילו ולהקנות לו חלק מהנר, ובוזה מקיים חיובו מעיקר הדין, וישמע הברכות מהמדליק ויכוין לצאת (משנ"ב ס' תרע"ז סק"ד). ויותר נכון שידליק נר מיוחד שלו בבית שמתאכסן שם בברכה, דכיון שעכשיו הוא נמצא בבית זה הטילו עליו לקיים המצוה בדירה זו (שם סק"ג ח).

גדר בן בית ואורח

בן בית שנפטר בהדלקת ראש המשפחה הוא: מי שלא יצא עדיין לרשות עצמו להתפרנס ממעשה ידיו, רק סמוך על שולחן אביו [גם בחור שלומד בישיבה ולן בפנימייה כל השנה ובא לבית הוריו לחנוכה, מכיון שהוריו משלמים עבורו הרי הוא סמוך על שולחנם, וכשנבא לביתם הרי זה נחשב ביתן], וכן מי שסומך על שולחן בעל הבית למשך שלושים יום (ע"י ש"ח ס"ח וס"י שפ"ד).

אורח שצריך להשתתף בפרוטתו הוא: המתאכסן בבית בעל הבית במשך פחות מל' יום, אפילו אם אוכל משולחנו (משנ"ב סק"ד).

בנים נשואים בבית הוריהם

לכן, בנים נשואים המתאכסנים בבית הוריהם, אינם יוצאים חובתם בהדלקת ראש המשפחה, וחייבים להדליק מעיקר הדין. וגם אשה שהיא ברשות עצמה והתאכסנה בבית הוריה, צריכה להשתתף עם נר אביה, ואינה יוצאת ידי חובתה בנר השייך לאביה [אם לא שהדליקו בביתה ונפטרה בנר בעלה כדלהלן]. ומיהו, אם היא סומכת על שולחן הוריה בחינם, אין צריך אביה לומר לה בפירוש שהוא מקנה לה חלק בנרות, דמן הסתם מקנה לה חלק מהנר כמו שנותן לה כל שאר צרכיה, אבל טוב שיאמר בפירוש שהוא מקנה לה (ע"י כה"ח ס' תרע"ז סק"ג).

משפחה המתארחת בבית הסבא

משפחה שלימה המתארחת בבית הסבא לשבת חנוכה, דינם כאורח בבית זה, ואינם נפטרים בנר הסבא אם לא השתתפו עמו בפרוטתו. אבל הם נפטרים בנר אביהם שמדליק בבית זה, שהוא ראש המשפחה שלהם והם ניזונים מקופה משותפת שלו, כי נר אחד להם (ע"י ר"ן פסחים ד. שו"ע ר"ד ס' רסג ס"ט א"א תרע"ט סק"א). ויכולים לקיים גם דין 'מהדרין', שכל אחד מבני המשפחה ידליק בפני עצמו ויברך לעצמו (אף דבאורח כתב הפמ"ג בס' תרע"ז סק"א שאין הידור, היינו כשמדליקין בחוץ ואין יודעים שיש אורח שמפרסם הנס, משא"כ בזה שמדליקים בפנים ויש פירוסם לבני הבית. ובמשנ"ב שם משמע דגם באכסנאי יש הידור וחדש ע"י"ש).

אורח שמדליקים בביתו

אורח שאינו נמצא בביתו, אבל אשתו או גדול אחר מבני ביתו מדליקים בביתו מנר שלו, נפטר מחיובו ואין צריך להדליק גם במקום שנמצא. אבל לכמה פוסקים חייב לברך

'ברכת שעשה נסים' כשרואה נרות אחרות, ולכמה פוסקים אם יש לו חדר בפני עצמו ואינו מדליק שם צריך להדליק משום חשד, על כן נכון שידליק גם במקום שנמצא שם, ויכוין שאינו רוצה לצאת בנר הנדלק בביתו. וטוב שיהדר לשמוע הברכות מאחר ויענה אמן לצאת בהן, דיש אומרים דלאו כל כמיניה להפקיע עצמו מנר שבביתו (ע"י משנ"ב ס' תרע"ז סק"ז ויד' וס' תרע"ז סק"ו).

ואפשר שיכול להדליק בבית הכנסת ולברך, ושוב אינו צריך להדליק בבית אכסנייתו (ע"י לקט יושר ח"א אורח עמו' קנא ענין ד ושעה"צ ס' תרע"א סק"ג).

כששני ההורים אינם בבית

אשה שהולכת להוריה לשבת חנוכה והבעל נוסע למקום אחר, אין האשה נפטרת בהדלקת בעלה, ואין הבעל נפטר בהדלקת אשתו, כיון שלא הדליקו בביתם. וחייב כל אחד להדליק או להשתתף בנרות של בעל הבית במקום שנמצא (לקט יושר שם עמו' קנב ענין ב). אבל אשה הנמצאת בבית החלמה וכדו' ובעלה הדליק בביתו, נפטרה מן המצוה ואינה צריכה להדליק, ואם היא רואה נר חנוכה שהדליקו אחרים, טוב שתשמע ברכת 'שעשה נסים' מאחר.

מי שאין לו בית

נחלקו הפוסקים במי שאין לו בית אם מחויב להדליק נר חנוכה - י"א דהרי זה כמי שאין לו נרות להדליק ואינו יכול לקיים המצוה, אבל כשיראה נרות דולקין בבית אחר יברך ברכת שעשה נסים (כן דייק הגאון ר' שמחה זיסל ברודא מדברי התוס' סוכה מו. ד"ה הרואה - מובא בקובץ מוריה תשס"ב, וכן במנח"ש תניינא ס' נח ואגמ"י י"ד ח"ג ס' יד), ודעת הערוך השולחן (ס' תרע"ה ס"ז, וכמ"ק בב"ח ס' תרע"ז ס' א) דלכתחילה חייבוהו להדליק בביתו כי שם מקומו, אבל באין לו בית לא פקע ממנו חיוב גופו, וחייב להדליק בכל מקום ולברך גם ברכת 'להדליק'.

הנוסע במטוס או ברכבת

דין זה נוגע למי שנוסע במטוס או ברכבת בליל חנוכה, דלכאורה לפי דעת הערוך השולחן חייב להדליק במטוס או ברכבת, ולשאר הפוסקים פטור מלהדליק. אבל המהרש"ם (ח"ד ס' קמו) כתב דהנוסע ברכבת חייב להדליק לכולי עלמא, דכיון ששוכר מקומו ברכבת ללילה זו הרי הוא כאורח שצריך להדליק בבית שמתאכסן שם. ויש לחלק, שאין זה דומה לאורח שיש לו בית עכ"פ ללילה זו, אבל ברכבת או מטוס אינו שוכר המטוס או הרכבת למשך זמן, רק נתנו לו רשות לנסוע ממקום למקום כפי זמן הנסיעה (ע"י חובת הדר פ"ב הע' מ ומנח"ש שם). על כן באופן כזה יש להקפיד שידליקו עליו בבית כדי שייפטר מעיקר החיוב, וצריך לחשב שבזמן שמדליקים בביתו כבר יגיע זמן הדלקת נר חנוכה גם במקום שנמצא שם, שאם ידליקו בביתו בתחילת הלילה בשעה שאצלו עדיין באמצע היום לא יצא ידי חובתו.

אורח שיש לו בית בעיר

המתאכסן בבית אחרים ומתאפשר לו לבוא לביתו ולהדליק, חייב לבוא לביתו להדליק, דעיקר תקנת חכמים הוא להדליק בביתו. ומכל מקום משמעות הפוסקים דבדיעבד אם הדליק בבית אחרים יצא כדיון אורח, ואין צריך לחזור ולהדליק בביתו. ודוקא אם סועד ולן שם, אבל אם אוכל שם רק סעודת עראי י"א דלא יצא כלל (ע"י ט"ז סק"ב דהוי כמדליק ברה"ב ובארית יוסף ס' עג ובב"ח ס' ג' משמע דיצא).

לקט מיוחד לחנוכה

הקב"ה מעמיד בכל דור צדיקי הדור

פעולת הדבר הזה (שהצדיק מקשר נשמות ישראל לשרושן) הוא על ידי צדיק הדור אשר בכוחו להעלות נשמות בני ישראל ולקשרם בקשר אמיץ בשרשן הקדוש, ומיזם גלות ישראל הקים להם הקדוש ברוך הוא בכל דור דור צדיקי הדור, וכמו שאמרו חז"ל (מגילה י"א, א) במתנייתא תנא לא מאסתים בימי כשדים שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה, ולא געלתים בימי יוונים שהעמדתי להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיהו כהן גדול וכו' שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות, וכן קרוב לדוריני מעת זרח אור המאיר לכל העולם הבעל שם טוב הקדוש ותלמידו הקדוש הר"ר בער זלה"ה, ותלמידו הר"ר אלימלך זלה"ה, ותלמידו הר"ר מנחם מענדל מרימענוב, ותלמידיו הקדושים עד דורנו זה שהיה אבי

הקדוש זלה"ה. (מספר דברי יחזקאל בדבריו ביומא דהילולא של אביו הרה"ק בעל דברי חיים ז"ע)
הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א

כשעושה מצוה או דבר טוב מתייחד עמו יתברך

והנה כשנכנס אדם עם כל עצמו בדבר קדושה, איזה מצוה או תורה ותפילה בדביקות גמור, עד התפשטות התקשרותו הראשון שבחומרות שלא להרגיש בהם כלל, הוא הנקרא (זכריה ד, ג) הסירו מלבושים הצואים והלבישו מחלצות, שהנה הוא מתלבש עתה ברוח קדושה. וכשמתלבש בתיבות התורה ותפלה נקרא (בראשית ז, א) בא אתה וכל ביתך אל התיבה, שנכנס עם כל עצמו בה, וכן כשמתלבש במצות שבת או חנוכה ומכניס כל מעייניו במ

עם כל עצמו בביטול שארי הרגשותיו הראשונים נקרא אחדות גמור עמו יתברך, וכו' ואחרי שהתורה והמצוות הם אלהות ממש כידוע, מתייחד על ידם עמו יתברך בהכנסו בתוכם וטועם מעין עולם הבא.

ספר פרי הארץ פרשת וישב

יוסי בן יעזר נהרג על קידוש ה' מגזירת יוונים

בחנוכה היה הענין מסירת נפשם על קיום תורה שבעל פה, כי אחר אנטיגנוס התחילו הצדוקים שכפרו בתורה שבעל פה והוא על ידי קליפת יון וחכמת יונית שנתפשטה אז באותו זמן, ויוסי בן יעזר נהרג על קידוש השם אז באותו גזירה [הוספת הגר"מ - בימי החשמונאים].

רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע פרי צדיק לחנוכה

משה רבינו המשיך בתפילתו את אור החנוכה

"יאר ה' פניו אליך ויחונך" (במדבר ו, כה). רבינו בליקוטי מוהר"ן (ח"ב תורה ז) מפרש 'ויחונך' לענין חנוכה, 'יאר ה' פניו' - זה בחי' הארת פנים, ע"י 'ויחונך' - ע"י אור החנוכה. ורבינו מפרש שם שמה רבינו ע"ה המשיך את אור החנוכה. כי הכל ע"י משה מסיני. וכמו שע"י תפילות משה על מעשה העגל המשיך לו הש"ת את התיקון של המשכן, שבזה השרה הש"ת את השכינה לישראל בבחינת 'ועשו לי משכן ושכנתי בתוכם' (שמות כה, ח), והתפילה של משה היתה: 'סלח נא לעוון העם הזה כגודל חסדך וכאשר נשאת' (במדבר יד, ט), ומרמז בזה רבינו לחנוכה, כי הראשי תיבות ה'זה כ'גודל ח'סדך ו'כאשר נ'שאת הוא 'חנוכה'.

חנוכה שמדליק כל אחד בביתו בכל מקום שהוא, אפילו למטה מעשרה.

בחנוכה מצינו כמה קולות - להורות שאין להתיימשך בשום אופן!

וכן מצינו בחנוכה שיש כמה הקלות שחז"ל הקילו שלכתחילה צריכים להדליק מבחוץ, ואם א"א ידליק בפנים. המהדרין - נר לכל אחד ואחד, או מוסיף והולך - למהדרין מן המהדרין. ואם אי אפשר, אזי מספיק נר אחד לכל בני הבית, ובשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודין, כמובא בסוגיית הגמרא (שבת כא ע"א ואילן). וכל זה לרמז שאף אחד לא יתיימשך בשום אופן שבעולם, איך שהוא ובאיזה אופן שהוא, "אין שום יאוש בעולם כלל" (לקו"מ ח"ב סי' עח).

משה פעל את סוד החנוכה - להאיר לכל אחד ואחד!

מובא בליקוטי מוהר"ן (ח"ב סי' ז) שאז בעת שפעל [משה] מתנת המשכן לעם ישראל - פעל גם סוד תיקון החנוכה, כמובא בליקוטי הלכות שסוד הזה הוא סוד הגילוי שכל אחד מישראל בכל מקום שהוא ואיך שהוא, יכול להדליק נר ולהאיר במקום שהוא אפילו למטה מעשרה שלעולם לא ירדה שכינה לשם, אעפ"כ המשיך משה רבינו ע"ה תיקון גם לשם, לאלו באשר הם שם.

אור הצדיק המאיר אף בתוך חושך התהום

כי רבינו מביא בסי' הנ"ל, שכסליו ר"ת ו'ירא ה' כי סוד לראות, ומובא סדר לראות בצרתן של ישראל, ובפרט בדור הזה שבא שטן וערבב את העולם (שבת פט ע"א), והחושך כיסה פני תהום. ומובא שבארבע קליפות שהם תהו ובהו וחושך ותהום - הקליפה האחרונה היא 'תהום' השולטת בעת הזאת, שכמעט שנטבעים ח"ו בתוך חושך התהום.

וסוד נר חנוכה הוא, שאפילו בתוך עומק החושך הזה יש כח ביד איש הישראלי להאיר לפניו במקום שהוא את אור המשכן והבית המקדש, ומקומו ורשותו נעשה בחי' מקדש מעט. והר"ת הנ"ל (של ו'ירא ה' כי סוד לראות) הוא על כסליו,

שאז דייקא סר לראות התגברות הקליפות והכפירות של היונים ימ"ש, ודייקא אז המשיך להם משה תיקון נרות חנוכה, בחינת אור המשכן והבית המקדש שהם בחי' היכל, בחי' 'לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו' (תהלים כו, ד) - להמשיך לישראל נועם אור ההיכל בכל מקום שהם, ובפרט ע"י אורות הצדיק שהוא בחי' משה משיח, העוסק בתיקון נשמות ישראל, בפרט להבאים בסודו, ו'אור ר'ז' אתקרי (מובא בזה ח'גרסו ע"ב), כי רז בנימטריא אור.

"כי אשכ בחושך ה' אור לי"

יש פסוק (במכילתא, ח) "אל תשחמי אִבְתִּי לִי כִּי נִפְלְתִי קִמְתִּי כִּי אֲשֶׁךְ בְּחֹשֶׁךְ ה' אור לִי". הפסוק הזה הולך על הגאולה. ולענינינו - סוד הגאולה בתוך הגלות מאיר לי קצת מהפסוק הזה; 'אל תשחמי אויבתי לי' - היינו הסט"א, 'כי נפלתי קמתי' - שבתוך הנפילה יש לנו קימה זו אשר 'בחושך ה' אור לי', כי גם בתוך הגלות והחושך בכלל וכל אחד בפרט, יש לנו סוד להמשיך לפנינו אור השם, היינו סוד נר חנוכה. על ידי הדלקת נר חנוכה - רזי וסודי ועצת הצדיק, וע"י התורה הקדושה המאירים לפנינו, ששם מלובש אור השם - עי"ז 'באורך נראה אור' (תהלים לו, י), עד שתבוא העת שיתקיים "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" (זכריה יג, ב) והארץ תאיר מכבודו.

(אוסף מכתבים, מכתב כט)

כשנופל לשכחת התורה יצעק 'סלח נא' וימשיך אור החנוכה

וכן נמשך לדורות על כל אחד; איך שנופל ח"ו ע"י הסט"א הרוצה להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך - כן משה רבינו מבקש סלח נא וכו'. וכל אחד צריך לצעוק 'סלח נא', ונמשך עי"ז אור החנוכה המרמז לאור השכינה שאירה בבית המקדש. ואע"פ שלא ירדה שכינה למטה מעשרה, אבל ע"י אור חנוכה יורדת את חיות אלקות לחיות את כל אחד ואחד, אפילו נפל איך שנופל - אורו ית' יורד אצלו להיות עמו, להחיותו ולהאירו בחשכת גלותו ע"י הנר

"כה תברכו" - ברכו באור החנוכה!

ונפל בדעתי, כי מכיון שרבינו מרמז את חנוכה ב"יאר ה' פניו אליך ויחונך", והנס נעשה ע"י החשמונאים שהיו כהנים. לכן מרומז גם בפסוק של ברכת כהנים "כה", שברכו ב"כה" המרמז על הנצחון של כ"ה בכסלו.

הרחמן ירחם על כל ישראל וגם עלינו בתוכם, כי כולנו נקראים מבקשי פניך יעקב סלה, היינו שישראל מבקשים תמיד פני ה'.

(אוסף מכתבים, מכתב י)

דרך מי שישן ואוכל סעודת מלוה ופת שחרית בבית הוריים ידליק שם. ויש פוסקים דכיון דבשבת היו בגדר אורחים לא נפקעו שמם עד שיעקרו לצאת מבית הוריים ומותרים להדליק שם עדיין כדנין אורח. והגר"י בלוי בספרו חובת הדר (סופ"א) כתב שאם דעתם להתעכב כמה שעות בלילה יכולים להדליק בבית הוריים, וכן פסק בעל שבט הלוי ז"ל שאם לא יחזרו לביתם עד 10:00-10:30 בלילה אפשר להדליק במקום שהיו בשבת.

השוהים כבית הוריהם בשבת

בנים נשואים השוהים בבית הוריהם בשבת, מדליקין שם בערב שבת (כ"מ מט"ז הל"ל, ומש"כ בב"ה"ל ד"ה במקום לח' ימי החנוכה צ"ל דשם שאני דאוכל ביום בביתו). ובמוצאי שבת - אא"ז בעל הקנה בושם ז"ל היה רגיל לומר דכיון שעומדים לצאת במשך הלילה ולישון בבית אינם אפילו בגדר אורחים רק כמי שסועד סעודת עראי, ואין להדליק עד שבאים לבית. וכן מובא בשם החזון איש שהורה

הספר שהציל ממוות

בעודו יושב ומתבודד ומשיח לבו בשפת אמו לפני היושב במרומים, הגיעה טלגרמה מבנק בהולנד, מתוך סקרנות הרכיב את משקפיו וקרא את תוכנה, ומרגע לרגע לבשו פניו ארשת תדהמה. בהודעה הקצרה נכתב כי בבדיקת פנקסי הבנק ההולנדי שנערכה לאחרונה התגלה שלפני עשרות שנים נערכה עסקה גדולה בין הבנק שלהם לבנק הפיטרקובאי וכמה שטרות-חוב טרם נפרעו, לכן מעוניינים הם לפרוע את השטרות.

פיו נפתח ונסגר חליפות מעוצמת ההפתעה. כשהתעשת, התחשק לו לקפוץ מרוב שמחה, אך הוא עצר בעצמו, ככלות הכל בנקאי הגו ועלולים לחשוב שיצא מדעתו...

הוא השיב טלגרמה אל הבנק בהולנד, עיון יסודי בפנקסים המצהיבים העלה שמדובר בסכום אגדי שאכן טרם נפרע. ויש בו כדי לכסות את כל החובות. הוא הגיע איתם להסדר על אופן החזר.

מכאן ואילך החל הגלגל להתהפך שוב, לטובה. הוא השתחרר מהחובות המעיקים וחזר לראות הצלחה. בעקבות המעשה, החל מתפלל בבית-החסידים דברסלב, יושב ומקשיב ללימוד ספרי רבינו, וכיוון שבאותה עת החלו להדפיס מחדש את הליקוטי מוהר"ן - וההדפסה נעצרה מחוסר ממון - נידב סכום גדול עבור הענין. ומאחר והורגל להתבודד, שוב לא הפסיק ממנה קדוש זה שהאיר את חייו באור יקרות.

וכיוון שהכניס עצמו בלימוד ספרי רבינו ובדרך ההתבודדות, הרהר ללא הרף "הלא בעבר הייתי בסכנה גדולה כזו, וכפסע היה ביני לבין המוות, למה לי כל הכבוד וה'מעמד הגבוה' הזה? מי יודע מה ילד יום ושמה שוב יתהפך עלי הגלגל? שהרי כשעושים עסקאות בכפסי אחרים עלולים על נקלה להסתבך בחובות".

אחרי מחשבה מרובה, החליט למכור את משקפת הבנקאי לאיש אחר, וכן אכן עשה. לא ארכו הימים והוא עלה לארץ ישראל, ובכסף שנתר בידו כלכל את עצמו ואת בני ביתו וחי את שארית ימיו בארץ הקדושה כאשר הוא אינו שוכח בזכות מי ניצלו חייו בזה ובכא.

את הספר המופלא סיפר החסיד ר' יצחק גלבן ז"ל - מתוך הספר 'אש תמיד תוקד' לזכר חסידו ברסלב בפולין העומד לראות אור א"ה בקרוב)

רעד של התרגשות עצומה השתלט עליו, הוא נפל משתטח לארץ בוכה בכי נורא, "ריבוננו של עולם", קלחו מפיו המילים שטופות בדמעות רותחות, "אתה יודע את לבבי. מימי לא חיללתי שבת ולא ביטלתי הנחת תפילין. את בניי ובנותיי גידלתי וחינכתי בדרך התורה, ועכשיו נפילתי לבירא עמיקתא ואין לי עוזר וסומך, בבוקר אומר מי יתן ערב ובערב מי יתן בוקר, חובותיי העצומים רודפים אותי בימים ובלילות ולא נותנים לי מנוח. לולא הספר הזה שזימנת לי - כבר לא הייתי בין החיים..."

ככל שבכה, הרגיש כי תקווה חדשה נובטת בקרבו. הוא התמלא סקרנות לדעת מיהו מחבר הספר המופלא הזה, ולאחר שחקר וברר נודע לו שיש ספר נוסף מאותו המחבר, 'השתפכות הנפש' שמו. הוא השיג אותו, עלעל בו בשקיקה, שותה בצמא כל מילה. מרגע לרגע נגלה לפניו סוד ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו - העצה היחידה להינצל מכל הצרות והמצוקות בגשמיות וברוחניות. הספר סיפר לו שצריך לשוחח שיחה שלמה ומפורטת עם ה', לפרטי פרטים, בשפת האם דווקא ולא רק בלשון הסיודור, וכאשר מתרגלים לעשות זאת, גם אם בהתחלה נדמה שאין מי ששומע, בהמשך רואים ניסים ונפלאות וזוכים לקרבת ה' אמיתית. התרגשותו היתה עצומה מגודל הגילוי.

אחרי שנרגע מעט, החליט לכתב אל הבנק, בו לא הופיע מזה מספר ימים.

בהיכנסו, והנה הכל כאילו כמקדמת דנא, אנשים רבים ממתינים בתור, והפקידים בעבודתם, משל מאומה לא ארע. "אילו רק היו יודעים באיזה גרעון אדיר הבנק שרוי..." חלף הרהור שחור משחור במוחו.

בלא לב ולב נכנס לחדרו והתיישב על כסאו, כשעיניו מרפרפות בעיניים כבדות בפעם המי-יודע-כמה על דפי החשבונות. המציאות העגומה השתקפה מתוכם, הגרוע מכל עומד להתרחש בקרוב וזה רק ענין של זמן. הבנק בדרך לקריסה.

החדר הסתחרר מול עיניו במערבולת עוועים, בעיני רוחו ראה את הידיעה על התמוטטות הבנק מתנוססת בכותרות הראשיות. בלא כוח וכאבן שאין לה הופכין נשאר יושב בכסאו המרופד, ידו נשלחה אל הספר 'השתפכות הנפש' והוא התחיל מדפדף בדפי הספר, עיניו התמקדו בהקדמה שבתחילתו:

"מי האיש החפץ חיים, מי החס על נפשו באמת, מי החפץ לזכות לעבודת התפילה, שעל ידה מקבלים עיקר החיות כמו שכתוב תפילה לקל חיי ועל ידה משפיעין חיות לכל העולמות, כמובא בספר 'ליקוטי מוהר"ן' חלק א' סימן ט' ישם לבו להדברים אשר נקבצו ובאו בספר הזה אשר ידובר בהם ממעלת התפילה וההתבודדות במקום מיוחד, לשפוך שם נפשו ולבו כמים נוכח פני ה' ולבקשו על כל מה שיחסר לו להאדם, הן בצרכיו הגשמיים והן בעבודת השם ורק על ידי זה יכול להיושע בכל דבר כי הדרך הקדושה הזה הוא הדרך הישן שדרכו בה אבותינו ונביאנו ורבותינו הקדושים זכרונם לברכה מעולם..."

שוב מילאה ההתרגשות את כל כולו. בכוחותיו האחרונים החליט לקיים את הנאמר והחל לשוחח עם ה' בדמעות:

"אבי שבשמים, ריחמת עלי ושלחת לי את השליח הנפלא, הספר 'משיבת נפש' שהציל אותי ברגע האחרון מלשלוח יד בנפשי ולאבד עמי לדעת. הספר הזה הכניס לבבי נחמה ותקוה לבל אתייאש, כי עוד יהיה טוב. וכעת אזרתי עוז וחזרתי לבנק, ואני רואה שהמצב לא השתנה ככהוא זה, אנא חוס ורחם עלי, שלא אתמוטט."

הוא היה מפורסם כבנקאי אמיד בעיר פיטרקוב שבפולין ורבים קינאו בו על עושרו ומעמדו. שום עגנה לא נראתה באופק, אשר תעיב על חייו הפורחים והמשגשים.

אלא שביום מן הימים החל הגלגל להתהפך עליו. הכל החל כאשר הילך בגדולות ובנפלאות ממנו, נטל הלוואות עתק והשקיע אותם בעסקה כושלת שלא צלחה וגררה אותו לחובות כבדים. ברצותו לצאת מן הסבך, נטל שוב הלוואות אולם ללא הועיל, מיום ליום הלכו חובותיו ותפחו לממדים מבהילים.

המצב הקשה אליו נקלע הדיר את שנתו בלילות, אולם הוא התאמץ להסתירו גם ממשפחתו הקרובה ביותר, בידועו שאם הבריות יידעו על היקף החובות בהם הוא שקוע, נושיו יירדו לחייו, והבנק שעליו הוא מופקד יתמוטט.

כיוון שהרגיש כי החבל מתהדק סביבו ומוצא אין, החליט במר ייאוש את ההחלטה הנוראה מכל: לשים קץ לחייו. רכש אצל רוקח צנצנת של סם-מוות, אך היות שטרם היה שלם לגמרי עם ההחלטה ועדיין פעם בו שמץ של תקווה, החביא לפי שעה את הצנצנת בספריית בית המדרש, במקום גבוה מאחורי הספרים. אולי יבוא ימים טובים יותר.

אבל הימים שחלפו לא הטיבו עמו, והוא הבין שבמוקדם או במאוחר הוא יוכרז בציבור כפושט רגל. הוא איבד כל טעם בחייו והעדיף את המוות על פני חיים כאלו.

בוקר אחד, בהיותו לבדו בביתו אפוף רוח נכאים, שוב לא יכל לסבול יותר, מיהר החוצה כאחוז תזזית, שם פעמיו אל בית המדרש ניגש אל ארון הספרים וטיפס עליו כדי לשלוף מן המחבוא את צנצנת הרעל, לבלוע אותה ולשים קץ לחייו ר"ל.

לפתע נפל מן המדף ספר קטן אל הרצפה ונפתח מול עיניו. מתוך ההרגל התכופ להרימו. אך אז מתוך הספר הפתוח ניבטו אליו מילים בולטות ומודגשות:

"גיוואלד, זייט אייך ניט מייאש" - - -

הוא היה הלום רעם. כשהתעשת מן ההלם, התבונן בהמשך הכתוב, היתה זו הקדמת הספר הקדוש 'משיבת נפש': "... ומשך מאוד תיבת 'גיוואלד', להורות ולרמז לכל אחד לדורות שלא יתיאש בשום אופן בעולם, אפילו אם יעבור עליו מה' באותם רגעים חש הבנקאי המיואש כאילו מאן דהוא צועק אליו צעקת אדירים: "אנא!!! אל תתיאש!!! לא אפסה התקווה!!!..."

"מה קורה כאן? מי הוא זה שהופיע פתאום לתוך חיי החשוכים ומגלה כזו אכפתיות ממני?!"

התיישב על הספסל בבית המדרש ובעיניים לחות קרא את ההקדמה כולה, ואחר כך את הספר עצמו. לא יאומן כי יסופר. כל מילה נסכה בו חיים חדשים וכוחות ותעצומות נפש כמוהן לא ידע מימיו. "ה' איתך" לחשו לו המילים ברוך נפש חמלה אינסופית, "הוא לא יעזוב אותך. בטח בו והתפלל אליו והוא יציאך מאפלה לאור גדול".

הוא קם שוב אל ארון הספרים, מחלץ מהמחבוא את צנצנת הרעל, אחר יצא אל חצר בית המדרש ושם בפניה נסתרת שפך לארץ את תכולתה עד גמירא.

הוא אימץ את הספר הקטן והפלאי אל חיקו, חזר אל ביתו ופתח שוב את הספר שמעולם לא ידע על קיומו, ממשך לקרוא בו כצמא במדבר וכטובע הנאחז בקרש הצלה. מתוך הספר נודע לו שיש צדיק, קדוש ונורא, מנהיג רחמן, שכל עניינו 'לאתקפא חלשין', לחזק את החלשים והשבריריים, הנדכאים והנפולים, לבל יתיאשו, שיידעו כי לא כלו רחמיו יתברך ולא יפסיקו לקוות אליו.

מחברת רבת לאהייתה

הנהגה להודיע שהעלינו על המערכת

שיעורים בהלכות הגיחה

בשלהות 1, 2, 3, 4

מחולק לפי נושאים

1. מבני תשובה ושיעורי מלאכה בחיבה
2. זמן החילוק ביות תשובה
3. החילוק ביות תשובה שיעור 1
4. החילוק ביות תשובה שיעור 2
5. מקום החילוק ביות תשובה
6. מקום החילוק ביות תשובה
7. ביות תשובה ביעור שבת ומצוות שבת
8. ביות תשובה ביות תשובה
9. חלוקת תשובה לשיעורים לאורך
10. חלוקת על תשובה ואמירת הלל

מבני יסודיים לשיעורים בשיעורים בענין תשובה

מחברת רבת לאהייתה

מחולק לפי נושאים

בשלהות 1, 2, 3, 4

מחברת רבת לאהייתה

קול אנ"ש

דקהילת

חסידי

ברסלב

072-332-3796

1	2	3
4	5	6
7	8	9

דברים האסורים משום השמעת קול

קול. וע"כ פשוט דאין להלביש ילדים בבגדים שיש בהם פעמונים המשמיעים קול, (וכבר נתבאר לעיל דאם אין כוונתו לשיר, שרי במקום הדחק).

איתא במשנ"ב (ש"ח ס"ק) דנחלקו הפוסקים אם שרי לתלות על הפרוכת או על הס"ת פעמונים שעשויים להשמיע קול כדי שישמעו הציבור ויעמדו מפניהם, דיש מתירים משום שהווי לצורך מצוה ואין כוונתו להשמיע קול, ויש האוסרים וע"כ פ"פ לכתחילה. והצריך המשנ"ב לכתחילה להוציא הענבל מהפעמון או לסותמו במוכין כדי שלא ישמיע קול, ובמקום הדחק שרי דאינו מתכוון.

והגרשז"א הביא סברא נוספת להתיר (ש"כ פכ"ח ע"ג צ"ח) בדמנינו אין מניחים הפעמונים כדי שישמעו את הולכת הספר אלא נעשו לכבוד ולונו בעלמא ושרי, וכ"כ השבט הלוי בפעמונים גדולים קצת ששומעים קולם עכ"פ, אבל כהיום עושים פעמונים בכתר של תורה שכמעט אין שומעים אותם, ואין נעשים רק לנו בעלמא, ופשיטא דמתרים.

שעון מעורר

אין איסור להעמיד שעון מעורר מערב שבת כדי שישלצל בשבת, ואין חשש שמא יחשדוהו שנעשה בשבת, שכולם יודעים שכן הדרך (משנ"ב ש"ח ס"ק). אמנם יש האוסרים אם נשמע קולו למרוחק לאנשים אחרים, משום דאושא מילתא (אג"מ או"ח ח"ד סי' ע').

אמנם להשתמש לצורך זה בטלפון המשמיע קול שיר ממש, כתב בפס"ת (ה"ב ז) לאסור, מפני דאושא מילתא והוי זילותא דשבתא. וכל ערום יעשה בדעת, דבמקום שאין לחשוש לזה שרי, כגון אם יתכנון שישמיע קול כמו שעון מעורר רגיל דשרי. ואחרי שמצלצל, אסור לטלטלו, מפני שהוא מוקצה דמיועד לשימוש האסור. אך אם ייחדו לצלצל בלבד, שרי לטלטלו. וגם אם רוצה לטלטלו לצורך מקומו, כדי שיוכל להשתמש בחדר והצלצל מפריע לו, יכול לטלטלו למקום אחר או להטמין בכרים וסתות שלא ישמע קולו, ככל כלי שמלאכתו לאיסור דשרי בטלטול לצורך גופו ומקומו.

ובשש"כ התיר עוד למי ששכח להעמיד שעון מערב שבת, שלצורך מצוה של השכמה לתורה או לתפילה, יכול גם לעשות כן בשבת. ופשוט שכל זה אין מותר רק אם בעת הכנת השעון לא נעשית כל פעולה [והחזו"א אוסר משום 'בונה' אם נסגר מעגל אף שאינו מצלצל כעת, ולפי"ז בשעונים שלנו הפועלים ע"י בטרחה אסור]. ובמאור השבת ח"ב (מכתבי הגרשז"א) כתב דאינו אלא הסרת מונע וקיל יותר מגרמא ויש על מי לסמוך להתיר.

בעת צלצול אסור להפסיק את צלצולו (א"כ הוא אינו פועל ע"י בטרחה, ועוצרו שלא יקיש על הפעמון, ואין מצוי אצלנו אופן זה) וצריך להיזהר שלא יכבה אותו כהרגלו.

נכתב לעורר לב המעיניים ולא להלכה למעשה

צעצוע המשמיע קול

איתא במשנ"ב (ש"ח ס"ד) על דברי הרמ"א דאסור להקיש על הדלת בכלי המיוחד לכך, ושרי רק ביד - דהאיסור הוא מפני דחיישינן שיכוון לשיר, וזה אסור בכלי המיוחד להשמיע קול.

וע"כ כל כלי המיועד לשיר, כגון כלי נגינה או גראגער [רעשן בלע"ז] ואפילו המיוחד לשריקה (פיפער) מוקצים הם ואסורים בטלטול, וכ"כ בה"ל (ד"ה אסור), ונסתפק אם שרי לצורך גופו או מקומו ככלי שמלאכתו לאיסור.

ומדן זה נלמד שמשחקים של תינוקות שמיועדים להשמיע קול כדי להרגיע אותם, אסור לשחק בהם בשבת, כיון שמיועדים להשמעת קול והוא מתכוון לשיר.

וכל זה בגדול, אך לקטן שלא הגיע לחינוך התיר הגרשז"א לתת כלי המשמיע קול, אם אינו משמיע קול שיר (שש"כ פ"ז ס"ג), וביאר שם דהאיסור הוא מפני 'עובדין דחול' כמבואר בה"ל (ד"ה הואיל דכלי המיוחד לשבת ס"ל להת"ש דשרי) דכלי זה אינו משמיע קול שיר ואינו עומד אלא להשמיע קול בעלמא ולשחק בו.

וגם אם כוונתו להשמיע קול כדי להשתיק התינוק, כבר כתב השו"ע (ש"ט ס"ג) דאסור לקשקש באגוז לתינוק משום גזירה שמא יתקן כלי שיר, והרמ"א שם כתב דאין אנו מוחים במתירים, ואפשר שכלן נהגו להקל בהכל, דאין אנו בקיאים בתיקון כלי שיר. וכן כתב המשנ"ב (ש"ח ס"א) דבאופן זה יכול למחוא כף כלאחר יד, ומשמע שכדרכו אסור. [ובבה"ל שם ד"ה הואיל, כתב ג"כ דאין להקל בזה, אך במקום הדחק אין להחמיר] וכן פסק בשש"כ (פ"ז ס"ג) דאסור לעשות כן.

אך בהערה הביא דיש מתירים עכ"פ כלאחר יד, אם התינוק בוכה הרבה ומצטער, (ע"פ דברי הבה"ל לעיל) ובאופן זה כתב הגרשז"א דמותר לטלטלו, דכיון שהותר לצורך זה אין זה מוקצה.

הקשה על דלת

איתא בשו"ע (ש"ח ס"א) דמותר להקיש על דלת, אפילו בכלי [אך שאינו מיוחד לכך (משנ"ב ס"א)] ובשו"ע הרב משמע דמתיר גם במיוחד לכך [אם אינו דרך שיר, והרמ"א כתב דשרי רק ביד ולא בכלי המיוחד לכך, אפילו אם אינו מתכוון לשיר].

ובשינוי כלאחר יד, התיר בה"ל (ד"ה אבל) להקיש על הדלת.

בשעת הדחק, כגון חולה שאינו יכול לרדת ממיטתו ורוצה לקרוא שיעזרו לו בדברים הנצרכים לו - בשש"כ (פכ"ח ס"ט) התיר לו להשתמש בפעמון שאינו חשמלי ואינו משמיע קול שיר (ובפיקוח נפש פשוט דשרי גם בחשמלי). וכן משמע מהבה"ל ד"ה הואיל, דבשעת הדחק אין איסור אם אין כוונתו לשיר.

פעמונים התלויים בכנר או על ס"ת

איתא ברמ"א (לעיל ש"א ס"ג) דאסור לצאת בזוגים (פעמונים) שיש בהם ענבל או משמיעים

ריקודים

והמהאת כף בשבת

למדנו בשולחן ערוך (סימן שלט ס"א): "אין מטפחין להכות כף אל כף ולא מספקין להכות כף על ירך ולא מרקדין שמא יתקן כלי שיר", שהמתקן כלי שיר בשבת חייב משום מכה בפטיש. והוסיף הרמ"א: "והא דמספקין ומרקדין האידינא ולא מחינן בהו, משום דמוטב שיהיו שוגגין וכו'. וי"א דבזמן הזה הכל שרי, דאין אנו בקיאים בעשיית כלי שיר ולכא למגור שמא יתקן כלי שיר דמילתא דלא שכיח הוא ואפשר שעל זה נהגו להקל בכל".

ולצורך בירור הסוגיא הלכה למעשה, נביא מקור הדברים:

מקור האיסור לערוך ריקודים בשבת

שינוי במשנה בביצה (לו): "ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין", מבואר בזה דחז"ל אסרו משום שבות שלא לערוך ריקודים ולא לעשות מחיאת כפיים בשבת. ובגמרא שם (ל) איתא: "אמר ליה רבא רב בר חנן לאביי, תנן אין מטפחין ואין מספקין ואין מרקדין, והאידינא דחזינן דעבדין הכי ולא אמרי להו ולא מידי, אמר ליה הנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהו מזידין".

דברים אלו הובאו בשו"ע הנ"ל, ונפסק שיש איסור גמור לרקד ולטפח בשבת, רק שאין למחות במי שלא ישמע לנו, כדי שלא יעשה כן במזיד.

שיטת המקילים בזמן הזה

שיטת התוספות (שם ד"ה תנן) שלא אסרוהו חז"ל רק בימיהם שהיו בקיאים בעשיית כלי שיר, אבל בזמן הזה שאין כל אחד בקי בעשיית כלי שיר מותר. וזהו שיטת ה"א שהביא הרמ"א. אבל למעשה לא סמך הרמ"א על שיטה זו להקל, והביא שיטתם רק בשם 'יש אומרים', וכתב דרק 'אפשר' שעל זה נהגו להקל. לפי שרוב הראשונים אוסרים גם בזמן הזה, והיה לנו לחלק בין גזירה לגזירה וגם לאחר שחשש נשאר גזירתם קיים, וכשם שלא הותר בזמן הזה לנגן בכלי שיר כך לא הותר הריקוד והטיפוח (ע"י ש"ש ביצה פ"ה ס"ו).

הכרעת המשנ"ב ושולחן ערוך הרב להחמיר

למעשה כתב המשנה ברורה (סק"ד) שאין כדאי להניח המנהג שלא במקום מצוה. ומצינו שהחמיר בזה אפילו בריקוד של מצוה, שכתב הטעם שאין מקדשין הלבנה בשבת, משום דנוהגים לרקוד אחרי קידוש לבנה, ואין לרקוד בשבת (סימן תכו שעה"צ ס"ב). ואפילו בשמחת נישואין כתב שאין כדאי להתיר (סק"ח ושעה"צ ס"ז, ומקורו מירושלמי המובא בב"י). גם בשולחן ערוך הרב (ס"ח) כתב שאין שיטה זו רק לימוד זכות על המקילים.

מנהג רבותינו הקדושים לרקד בשבת

מנהג תלמידי הבעש"ט ז"ע מימי קדם, לרקד ולטפח לכבוד שבת, וגם חסידי ברסלב המדקדקים בכל ס"ק בשו"ע הרבו לרקד ולטפח בשבת קודש. וכבר מצינו למוהרנ"ת ז"ל בליקוטי תפילות שהתחנן בכמה תפילות לזכות לעשות ריקודים בשבת, כלשונו בתפילה מ"א: "ואזכה לריקודין דקדושה בשמחה גדולה, ובפרט בשבתות יומים טובים", ובחלק ב' בתפילה מ': "שאזכה לרקד מחמת שמחה ובפרט בשבתות ה' ובמועדי ה' מקראי קודש", ובעלים לתרופה (מכתב שצו) כתב: "ועם דרך זה יכולין לרקד כמעט בכל יום, מכל שכן בשבת וימים טובים, מלאכי צבאות יודוין יודוין, און טאקי פארט האפ נאר גישפרינגין און גאר ניט איבער גיטראכט, גאט איז מיט אונז". כך גם בימי מוהרנ"ת (ח"א ד) מובא על רבינו ז"ע שרקד הרבה בברסלב בשבת ראש חודש חשוון שאז היה הפארשפיל של בתו.

מתוך כך אנו יכולים ללמוד שראו בזה היתר גמור וחשיבות גדול, ולא ענין של בדיעבד ושעת הדחק. ולעינו לבאר טעם הדברים, למה אכן לא חששו למשנה שלימה ששינוי בביצה 'ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין'.

ההיתר לכבוד מצוה

ובכן: כתבו הפוסקים דמותר לרקד ביום שמחת תורה משום כבוד התורה (משנ"ב ס"ק). והוא מנהג עתיק שהיה נהוג כבר בזמן הגאונים, כפי שכתב בשו"ת מהר"ק (שורש ט ענף ב) בשם רב האי גאון ז"ל: "יום זה רגילים אצלנו לרקד בו אפילו כמה זקנים בשעה שאומר קילוסים לתורה, אלא שזו משום שבות הוא ונהגו בו היתר משום כבוד התורה".

והיתר זה הוא רק לערוך ריקודים, אבל אסור לנגן בכלי שיר, ואפילו בבית המקדש במקום מצוה בשמחת בית השואבה שמשם שואבים רוח הקודש ומי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו, לא הקילו חז"ל לנגן בכלי שיר (סוכה ג). והטעם, דריקוד וטיפוח הוא

המשך בעמוד י"א

זכרון קדוש

משה הפציר באבי שיצטרף אליו לשמח בחתונה, אבל הדבר היה קשה על אבי והוא סירב.

וכאן התרחש דבר פלא; מסיבה בלתי מובנת, לא הפסיק ר' אברהם משה מלהתחנן לפני אבי שלא ימנע מלהיענות לבקשתו, ויחוס וירחם ויצטרף אליו לשמח חתנו וכלה. ולמרות הכל, אבי נשאר תקיף בסירובו המוחלט. כשראה ר' אברהם משה את נחישותו של רעו, נפלטו מפיו המילים הבאות: "אם לא תצטרף עמי, לא אדרוך עוד על מפתן דלת ביתך..."

מזורה ופלאית עד למאד הייתה אימרה זו, כי הלא ר' אברהם משה היה אדם שמח ועליו רוח. לא היינו רגילים לראות אותו רוגז על מאן דהו, כל שכן על מטיבו ואיש חסדו אשר אהבו אהבת נפש, ולא עוד אלא שזקוק היה עד מאד לביתו של אבי, שם היה אורח קבוע, לא רק בשבתות - בהם שרתה רוח של שמחה מיוחדת במינה, ור' אברהם משה היה כל כך אוהב את השמחה - אלא גם בימות החול היה עולה לא אחת לשוח עם אבי, וללגום כוס קפה ערב, שאבי היה מכין במיוחד עבורו...

זאת ועוד, ר' אברהם משה היה אדם חכם ונבון, הוא הבין היטב שאם אבי מסרב - אין כל סיבה לכפות עליו ולצערו לשוא. מילתו זו תמוהה היתה אז מאד, היא יצאה מפיו כשגגה היוצאת... וניבא ולא ידע מה ניבא.

אותו ליל שבת בו חגג חתנו של ר' אברהם משה את שמחת כלולותיו, נר רביעי של חנוכה היה, אור לכ"ח כסלו תש"ד, כאשר להבדיל הנוצרים חגגו את החג' שלהם, חג המולד. ר' אברהם משה יצא מאולם הכלולות שב"יפוער גאס" עם עוד שני יהודים, ופנה יחד איתם לעבר העיר העתיקה, הם כבר עמדו סמוך ונראה אותם לעיר, ואז נכנס בהם בזדון נהג אנגלי שתוי ודרס אותם למוות, ולא נחה דעתו של אותה חייט-טרף בדמות אדם, עד שחזר ודרס את גופתו הטהורה של ר' אברהם משה פעם שניה ושלישית, ונשמתו פרחת השמימה, להיפגש במחיצתם של אחיו ובני משפחתו העולים כעת על מזבח קידוש ה' בארצות הגולה, ארץ אל תכסי דמם!

בשבת בבוקר נפוצה בעיר העתיקה השמועה המזעזעת על רציחת הקדושים. אבי ז"ל נחרד עד עומק נפשו, ועל אתר חש למקום הרצח. המראה שנגלה לעיניו היה מבעיית ומבהיל; הגופה הקדושה הייתה משוסעת לגזרי גזרים, המוטלים כדומן על פני האדמה... בראותו זאת, השתלט עליו הלם איום שפגע בציפור נפשו. נלקח ממנו ידיד ורע טוב מאח, בצורה מחרידה כזו, ולא עוד אלא שכמה טירחות טרח להצילו מידי המרצחים, ועתה נפלה 'שארית הפליטה' הזו בידי אחי המרצחים הנאציים בניו של עמלק ועשו הרשע...

למפרע התברר שאבי הציל את נפשו מיד המרצחים בסירובו להצטרף אל ר' אברהם משה, אבל למעשה התעטף אבי באבל קשה משך תקופה ארוכה, וימאן להתנחם על אוהב ורע, והתהלך בביתו סהרורי וחפוי ראש. חיייו כבר לא היו חיים, וידום אבי ויקבל דין שמים באהבה, וכך הצליח לחדש כנשר נעוריו.

אחר כך התבוננתי, שלפעמים גוזרים בשמים גזירה על יחיד ולפעמים גוזרים על הכלל כולו, ויש לומר שבעצם הייתה כאן גזירת ציבור על כל יהודי אירופה, ור' אברהם משה היה כלול עמהם, ולכן לא הועילה לו שום עצה ותחבולה להימלט מבית השואל, וכן אמר לי אבי שבאמת היה לו בזה קשיים מיוחדים להביאו לארה"ק,

כי מלאך המות מה לי הכא ומה לי התם, ולא תקצר יד ה' מלהשיגו בכל מקום שינסה להיטמן.

ז'קדם אלקינו לטובה עם שאר צדיקי עולם...

מצוה להשתדל לעלויו נשמת הקדוש מאנ"ש:
הרב החסיד רבי אברהם משה ב"ר מרדכי דוד זצ"ל ה"ד ת.נ.צ.ב.ה.

בקולו הערב, משך בהתלהבות את כל המסובים והמריא איתם יחד לגבהים.

נעימה מיוחדת הייתה לדיבוריו. כשהיה פותח את פיו, בחנו המיוחד שהוצק בשפתותיו, היו כולם עושים את אזנם כאפרכסת, שלא לאבד מילה מאוצר בלתי נדלה זה.

קשר הדוק נרקם בין ר' אברהם משה לאבי ז"ל, רעים אהובים היו וגדלה אהבתם כאהבת דוד ויונתן, שעות שוחחו בצוותא בשיחת חברים, בדברים העומדים ברומנו של עולם, והיו מנעימים זה לזה בהשקפה יהודית חסידית ובדרכי העליה.

פרק שלם הקדיש אבי עבור הצלתו של רבי אברהם משה מגיא ההריגה שבאירופה, ואם-כסיון רב היה לאבי בטיבה של מלאכה זו וכבר הצליחה ידו להציל יהודים לא מעטים מארצות המלחמה - קשה שבעתים הייתה טרחתו בעבור ר' אברהם משה קראסקאפ ה"ד. הקושי המיוחד היה בעקבות העובדא שרבי אברהם משה היה 'מסומן' בשגרירות, לאחר שכבר ביקר בארץ, ובמהלך מעבר הגבולות חשדו בו הרשויות כאחד ששיקר עליהם וגנב את דעתם, ומאז עקבו אחריהם והקשו את בואו לארץ בשנית.

אך לא אחד כמו אבי יתייש ויטמן את ידיו בצלחת. מה עשה? הוא ניגש ליהודי פולני שהכיר בארץ-מוצאו כמה יהודים עשירים, רשם את שמותם בדף בזה אחר זה, ובתוך השמות השחיל כב'דרך אגב' את רבי אברהם משה... עם הדף הזה ניגש אבי לממונים, וסיפר להם שיש בידיו רשימה של אנשי מסחר מוצלחים שיתפתחו בערי ארץ ישראל בתי-מסחר משגשגים ויביאו לארץ רווחה לכללית...

הללו שמחו על המציאה ומיהרו לאשר את עלייתם של הגבירים, ולא שמו לב שמי שעלה בפועל היה לא אחר מר' אברהם משה קראסקאפ...

בוקר אחד - לאחר לילה שלם שלא נתן אבי תנומה לעפעפיו - הודיע בבית מדרשונו בעיר העתיקה שהלילה יופיע כאן ר' אברהם משה. המתפללים היו מופתעים ומיאנו להאמין לו, אבל באותו לילה בא ר' אברהם משה ברגליו, לשמחת לב כולם...

בת הייתה לו ר' אברהם משה, שנשארה בפולין, ומשנשמעו פעמי המלחמה הנוראה שידל אביה את אבי שיעשה אמאצים להצלתה. אבי הגה רעיון מבריק. הוא הציע לשדך אותה עם אחד מטובי בחורי ירושלים, וכך יגיש בקשה בשמו של 'חתן' להביא הנה את ארוסתו.

למעשה, חשש ר' אברהם משה לבצע רעיון זה, וזאת משום שכאמור היה רשום ברשימה השחורה, וחשש ששמו יופיע שוב בשגרירות, שלא לעורר את הדובים... אבל לאמיתו של דבר, לא ידוע אם בשלב זה היתה בכלל הבת למשפחת קראסקאפ בין החיים, או שמא כבר נקבע גורלה ככל בני ארצה הי"ד, ודמעות כמים נשפכו מעיניו הכאובות של ר' אברהם משה בהגיע השמועות המבילות.

בהדי כבשי דרחמנא אין לנו השגה, ורבי אברהם משה עצמו היווה דוגמא מוחשית לדרכי ההשגחה הפלאיים והמכוסים, המונהגים משמי ערבות בהשגחה מדוקדקת, ומעשה שהיה כך היה:

אחד ממכריו של ר' אברהם משה, שזכה אף הוא לעלות ארצה, עמד להינסס תחת חופתו במלון אשר ברח' יפו. החופה התקיימה כמנהג הימים ההם בערב שבת, כאשר שמחת הנישואין נחגגת במהלך סעודת ליל שבת. ר' אברהם

טעם מתוק שמור בזכרוני משולחנות השבת אשר בבית אבא זצ"ל, בעיר העתיקה. אבי היה מהדר במצות חז"ל "ויהיו עניים בני ביתך", וכך היו מסבים יחד עם בני המשפחה אורחים שונים אשר הוסיפו טעם וחן מיוחד לסעודות, בשבתות ובחגי השנה.

אחד האורחים הקבועים בביתנו היה חסיד ברסלב נלבב, רבי אברהם משה קראסקאפ ה"ד מ'לודז', אחיו של החסיד הנודע רבי אלטר בן-ציון, רעו בעבודת הש"ת של הרה"ח רבי שמואל הורביץ, ושאר החבריא קדישא דאנ"ש בירושלים.

[בגליון 112 פרשת מצורע תשע"ט, סופר במדור זה על ליל הסדר, שבו היסב ר' אברהם משה בשולחנו הערוך של הרה"ח רבי דוד שכטער, כשמסיבה שם גם אורחת ספרדית שהביאה עמה פיתות 'מצות רכות' שאפה 'חכם שלוש', ור' אברהם משה, כעולה חדש מפולין, שלא הכיר את המצות הספרדיות, נבהל ומיחה בה, בהיותו בטוח שהפיתות הללו הינן 'חמץ גמור'...]

ר' אברהם משה דגן היה מטיב גנן. זמירות פולניות, מיוחדות ובלתי נודעות, שמורות היו עמו, וכשהיה מזמר את זמירותיו

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

בחנתה אחת שהיתה בברסלב קדם ימי התנקה שנמשכה עד אור הבקר, כמנהג הימים ההם, וכנהוג אז שאחר החתונה היו מלזים את כל המחתנים לביתם יחד עם כלי זמר, ובדרך כלל היו כבר הכלי זמר עיפים משמחת החתונה, ובפגרט המתופף שהיה עיף עד מאד מקשי עבודתו. ובאותה לילה של החתונה הנ"ל היה המתופף, אשר שמו היה יעקב, עיף מאד, ומנהל הכלי זמר סטר לו בפניו, והתחיל המתופף לכבות. ואמר לו מנהל הכלי זמר: "יענקל! א פאטש געכאפט און שפיל פריילאך" - "יעקב! סטייב קבלת ונתנן בשמחה".

ובאותה עת שלוו את המחתנים, שהיה אז מוהרנ"ת בעלית ביתו, ותלמידו רבי מאיר לייב בלעקער עמד אצלו. וכשעברו אז המלזים תחת בית מוהרנ"ת נגנו את תנועת נגון ההתעוררות הידוע אצלנו. ומוהרנ"ת ורבי מאיר לייב שמעו את תנועת הנגון, ורבי מאיר לייב שהיה בעל מנגן, התאים תפקי אף תנועת נגון זה לתבות "ומנוחת קנאנים, נעשה נס לשושנים".

והוא למוד התחזקות עצום שאף על פי שהחריבו וטמאו היינים את כל השמנים, וההתגברות היתה תזקה כל כך שלא היה היאך להדליק את המנורה, ולא נמצא כי אם מעט שמן חתום בחותמו של כהן גדול, אך ממעט שמן הנותר נהיה נס החתונה. וזהו הלמוד של רבנו הקדוש שאף שהיצר הרע וחילותיו מטמאים את כל המוחין, אך השמחה וההתחזקות הוא אף במעט דמעת הקדשה שיעדו לא נטמא ונמצא בכל אחד ואחד. והינו 'ומנוחת קנאנים' - כי כך השם יתברך מנהיג את עולמו שכל אחד ואחד מוכרח שהיה בו איזה טוב אפלו אם הוא מעט דמעת, אך בכח מעט זה אם תהיה חשונה בעיניו ולא ירפה ממנה, אזי יתגבר בסוף על כל הרע ויהיה 'נעשה נס לשושנים' ויחזר ויתקן הכל.

ומהדבור של הכליזמר הנ"ל נהיה הדבור התחזקות אצל אנ"ש - "א פאטש געכאפט און שפיל פריילאך". הינו שאף על פי שמקבלים סטייה, חגיבים הלאה להחזיק מעמד ולהמשיך לנגן ולשמח בעבודת ה'.

בספר אבנייה ברזל (שיחות וסיפורים מרבינו איתו טל) מביא מעשה קענין זה אצל רבנו, וסיום רבנו ואמר: "א פאטש געכאפט און פריילאך נעקלאפט!" - "אף על פי שקבלת סטייה, חגיב הנך לתופף שוב בשמחה!".

(שיח שרפי קודש')

עיקר דזיי האדם – תורה וזוהרה וזכרת הכורא

המשך מעמוד ג'

השתוקקות של הודאה בעת העלאת נר

החנוכה

ובהשתוקקות כזו צריך לגשת להדלקת הנרות ולבקש

מהש"ת: "ריבוננו של עולם, האר את נר, האר את מוחי

החיים הופכים לשירה

אחת גדולה, ובכח זה

מנצחים את שרו של

עשיר!

שלא ישלוט בו קליפת יון והסטרא אחרא". ואכן כנגד

זה אומרים בעת ההדלקה פרק 'יושב בסתר', יפול

מצדך אלף וגו', על שחל ופתן תדרוך תרמוש כפיר

כל בני האלוקים, שהבריאה התחילה לומר שירה, על ידי כן אתתקף חילא דייעקב ואתחלש חילא דס"מ, ועל ידי כן ניצח את הס"מ. ואיתא בזוה"ק (ח"ב ל:) שלפנות בוקר אומרים שירה כל הכוכבים וכל המזלות וכל הרקיעים, ומתחוללת שירה עצומה בכל העולמות, ושירה זו הוסיפה כח ליעקב אבינו, ועל ידי כן אתתקף חילא דייעקב, וניצח את הס"מ בכח השירה.

ואיתא שהריפוי של יעקב בא על ידי מידת הוד, שהוא הבחינה המאירה בחנוכה, וזהו ענין "ויזרח לו השמש", ענין האור שריפאוהו, כי עבודת חנוכה הוא גם עבודת השירה והודאה, וכמו שרואים בחז"ל (סנהדרין צ"ה ע"א) שדוד המלך ע"ה יצא בזקנותו לשדה הקרב ולחם בו אחד מבני ערפה וכמעט ניצחו, ואז נשבעו שרי הצבא ששוב לא יצא דוד למלחמה, "שלא תכבה נר ישראל". ולמה נקרא שמו נר ישראל, לפי שהוא היה בעל ההודאה ובעל ההכרה, נעים זמירות ישראל - שאמר השירה עבור כל הכלל ישראל וכל הבריאה, וחייבר את התהלים שהוא תהילות ותשבחות להש"ת, וזהו נר ישראל. וזהו עבודת כל איש ישראל בימי החנוכה, להיות בבחינת נר ישראל ע"י שירותיו והודאותיו.

לאסוקי שמעתתא

ריקודים והמחאת כף בשבת

המשך מעמוד ט'

לפי קצב השיר, כמו שפירש שם רבנו חננאל 'ריקוד, עוקר רגלו אחת ומניח אחת', שהוא סוג ריקוד מתוכנן בתנועות הגוף שבא לעורר שמחה, והכלי זמר הוא חלק בלתי נפרד מריקוד כזה [וזה נראה גם כעובדא דחול שגורם לשכחת שבת ויבוא לתקן כלי שיר].

[ובענין זה, עיין בחיי מוהר"ן אות ש"מ, שם הזכיר רבינו ענין זה של הריקוד לפי תנועות השיר, וכתב בתוך דבריו: "מי שיכול לרקוד שיהיה הריקוד מכוון ממש כפי תנועת הניגון. כי יש תנועות בכל איבר ואיבר ששייך לתנועות הניגון, שאצל זאת התנועה צריכין לנענע בראשו או לכפול עצמו, וכיוצא בשאר איברים וברגלים שצריכין לעשות תנועה בגופו וברגליו כפי תנועות הניגון מכוון ממש"].

אבל הריקוד שלנו שבא מהתלהבות הנשמה הנוער בקרבו מלהבת אש קודש, מבלי שום סדר וקצב מתוכנן בתנועות הגוף אינו ריקוד הנזכר בש"ס ופוסקים, ואין זה ראוי להיקרא בשם 'ריקוד', וזה מעולם לא נאסר.

ריקודים משלהבת הלב מותר

– ריקודי בילוי אסור

העולה מזה שהריקודים ומחאת כפיים העולה מלהבת אש השבת קודש הוא היתר גמור, ואדרבה ראוי לנו להרבות בזה ולהתפלל על זה כפי שהורונו רבותינו הקדושים, ואין זה סותר דברי רבותינו הפוסקים בשולחן ערוך.

אבל עיקר היתר הוא משום שהוא לצורך מצוה ולכבוד שבת והוא ריקוד העולה משלהבת הלב, ואילו קבוצת בחורים הרוצים לבלות ולזמר בניגונים שונים ואינם מכוונים לשם מצוה, ודאי שאין להם לרקוד ולהכות כף אל כף, אלא שכבר כתב הרמ"א דמוטב שיהיו שוגגים וכו'.

וכו', וא"כ י"ל גם בכל שמחת יו"ט ריקודין וסיפוקין מותר. ומה שלא נזכר בפוסקים היתר זה, י"ל כיון שאינו מצוה לכל אדם רק למי שבוער בקרבו רשפי אש שלהבת ה' שמחת יו"ט אשר הנחילו, אבל לכל אדם הוא טרחה ואינו שמחה של מצוה אם אין חושק לה, כיון שאין נוהג לכל אדם לא קחשיב ליה". ומבואר מדבריו שעיקר היתר הוא אכן רק למי שבוער בקרבו רשפי אש בשמחת המצוה.

המרקד לכבוד שבת אימת שבת עליו

בתפארת ישראל (ביצה פ"ה מ"ב) כתב הטעם שהתירו לרקוד בשמחת תורה, דכיון שמרקד לכבוד התורה אימת התורה יזכירהו שלא לעשות כלי שיר (כהא דאמרין בפסחים יא. איהו גופיה מחזר עליו לשרפו מיכל אכיל מיניה). ובזה יש לומר דגם בריקוד שהוא לכבוד שבת ויו"ט לא שייך לגזור, כיון שכל הריקוד לכבוד שבת שנצטוונו בו על השביתה איך נחוש שישכח שהיום שבת ויתקן כלי שיר, הרי אימת שבת עליו.

ריקוד שלא כדרך אומנות

בפרי מגדים (א"א סק"א) כתב דהטעם שנהגו להקל בשמחת תורה הוא, לפי שאין הריקודים כל כך כדרך המשוררים.

בערוך השולחן (ט"ו) גם כתב כטעם זה והוסיף על פי זה דסיפוק וריקוד שלנו לא נאסרה מעולם. בזמן חז"ל היה סדר הריקודים מתוכנן בשילוב כלי שיר על פי סדר השיר, אבל בזמנינו הדרך לשורר בפה שירי שמחה ומטפחים כף אל כף שלא על פי סדרי השיר, וגם הריקוד בעת השמחה אינו כריקוד שלהם בסדר כריקודי נשים רק מרקדים בלא סדרים, ובזה לא גזרו שמה יתקן כלי שיר דאין בזה שום שייכות לכלי שיר, ולא על זה גזרו חכמים.

דבריהם משמע מפירוש ברש"י ביצה (ל: ד"ה ואין מרקדין) שכתב: "ואין מרקדין ברגל - גזירה שמה יתקן כנגדן כלי שיר". ר"ל שמה יתקן הכלי זמר כדי שיתאים עם הריקוד המכוון כנגד השיר, לפי שהיה דרכם לרקוד בתנועות הרגליים

גזירה קלה שהתירוהו במקום מצוה, אבל לנגן בכלי שיר הוא איסור יותר חמור.

נחלקו האחרונים אם היתר הוא בכל שמחה של מצוה או רק בשמחת תורה - דעת המהרש"ל (שם) להקל בכל מצוה, ודעת הבית יוסף להחמיר אפילו לצורך מצוה שמחת חתן וכלה (עמש"ב סק"ח ושע"ז צ"צ סק"*) [ואף שהתירו לומר לעכו"ם שיבוא לנגן בכלי שיר בחופה משום מצות חתן וכלה (ט"ו) שלח ט"ב ומשנ"ב סק"*) מ"מ לא הקילו לרקד ולטפח, דבשמחת חתן וכלה יש צורך מיוחד בניגונה בכלי שיר, שאין שמחת חתן וכלה אלא בכלי שיר והקילו ע"י גוי, אבל ריקודים שאינו מעיקר השמחה לא. ולהיפך, בשמחת תורה שאין כבוד התורה כל כך בכלי נגינה רק בריקודים, הקילו רק בריקודים].

לצורך מצוה שמחה בעבודת השם

באשל אברהם מבוטשאטש כתב, אודות הנהגה עכשיו לספק ולטפח בשבת קודש 'בתפילה' בין רבים וכן שלמים וגדולים בתורה הק' ומעשים טובים: "נראה שהוא מצד שכיון שמוסכם לספק ולטפח בשבת ויו"ט לשמחת נישואין וכן נהגו בלי חשש פתחון פה, אם כן כדי שלא יהא שולחנך מלא ושולחן רבך ריקם, הנהיגו כן לגבי עבודת ד' יתברך, ואין שום פתחון פה בזה על כל מי שכוונתו לשם שמים". ע"כ. מבואר מדבריו שהמנהג להתיר, בנוי על המקילים לרקד ולטפח בכל דבר מצוה גם בשמחת נישואין, ומשום זה מקילים גם לשמחה בעבודת השם בשעת התפילה, ושלא בשעת התפילה כל שמכוון לשם שמים.

כך כתב גם בשו"ת מנחת אלעזר (ח"א סי' ט) שסמכו על המתירים בכל שמחה של מצוה, וז"ל: "בענין הסיפוק בידי ריקוד ברגלים בשבת ויו"ט שנהגו רבותינו קדושים הגאונים אשר בזכותם אנו חיים והחסידים התלמידים הבאים אחריהם, כיון שבמהר"ק הנזכר בשם רבינו האי מתייר לכבוד התורה בשמחת תורה אף שהוא משום שבות

והארץ האירה מפבורו!

המשך מעמוד א'

להתחדש ולהוסיף בכל עת!

ישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו

כל 'יוסף' הוא הצדיק שמתחדש בכל יום ובכל עת ובכל שעה, ומוסיף זקנה וקדושה בכל עת!

שכן, בקדושה צריך האדם תמיד להתחדש, להוסיף ולהגביר חיילים עוד ועוד, בתורה ועבודה והשגות אלקות, ולא להסתפק במה שכבר רכש והשיג.

וכבר אמר רבינו הקדוש: "אין טוב להיות זקן! הן חסיד זקן, והן צדיק זקן, זקן אין טוב. כי צריך רק להתחדש בכל יום להתחיל בכל עת מחדש" (שיחות הר"ן, א). שכן, גם מי שהוא חסיד וצדיק, וזכה להשיג מדרגות רבות בעבודת השם, צריך גם הוא להתחדש בכל עת ולהוסיף קדושה ודעת בכל יום ובכל עת.

זוהי קדושת יוסף הצדיק, ושמו מעיד עליו: "יוסף" - שמוסיף קדושה ודעת בכל יום. והוא הוא ה'בן זקונים' האמיתי, זקן דקדושה!

(ע"פ ליקוטי הלכות, הודאה ו, לג)

גדולת הצדיק!

יאמר לו אחיו המלך המלך עלינו אם משול תמשל בנו יוספו עוד שנה אתו על חלמתי ועל דברי

אם היו הכל רואים ומבינים מעלת גדולת הצדיק וגדולת השגתו, אפילו חלק אחד מני אלף, היו בודאי כולם כרוכים אחריו והיו מתקברים אליו בכל נפשם ובכל מאודם. אך הצדיק מתנהג בחכמה בשביל הבחירה, ומעלים עצמו ומסתיר את עצמו מן העולם, ואעפ"כ מגלה ג"כ מעט מזעיר מעוצם נוראות השגתו, ועי"ז יש להם בחירה, שכל החפצים באמת רואים ומבינים מרחוק אמינות גדולת מעלתו ומתקברים אליו. אבל יש גם להיפך, שאדברא ע"י ששומעים ברמז נוראות נפלאות השגתו, עי"ז מתגרין בו ביותר, עד שלפעמים מתלבש עצמו הבעל דבר גם בצדיקים, וחולקים עליו ורוצים להעלים אורו.

זהו גם סוד המחלוקת שחלקו השבטים על יוסף. ככל שרמז להם יותר גדולת מעלתו ביותר על ידי שסיפר להם חלומותיו - תחת אשר אכן יאמינו בגדולתו - הוסיפו שנוא אותו על חלומותיו ועל דבריו. וחשדוהו שכוונתו להתגדל ולמלוך עליהם.

אבל עצת ה' לעולם תעמד, וכשם שאצל מחלוקת השבטים על יוסף, התחרטו אח"כ השבטים מאד על זה ואמרו: "אבל אשמים אנחנו", וגם המחלוקת והשנאה בעצמה נתהפך לטובה גדולה, כמו שאמר יוסף "אלקים חשבה לטובה". ועל ידי המחלוקת שבין השבטים נתגלגל וירדו אבותינו למצרים, וזכו אחר כך למתן תורה - כמו כן בענין המחלוקת שעל הצדיק האמת, יתהפך הכל לטובה!

(ע"פ ליקוטי הלכות, ראש חודש ז, מט)

עזותו הקדושה של הצדיק!

וישטשו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת כדם

ופירש רש"י הטעם מדוע שחטו דווקא שעיר עיזים: "שדמו דומה לשל אדם".

ויש בהו סוד עמוק מדוע בחרו בשחיטת עז דווקא:

האחים השבטים הקדושים לא רצו שיוסף ימלוך עליהם, והיה נדמה להם שיוסף מעיז נגדם לשלוט עליהם. עד שאמרו לו "המלוך תמלוך עלינו אם משול תמשול בנו".

ולכן רצו להתגבר עליו בעזות שלהם, להכניע את עזותו. ולכן בחרו דווקא שעיר 'עיזים' שסודו 'עזות', ורצו להתגבר בדם השעיר עיזים על עזותו של יוסף הצדיק... אך בסופו של דבר התברר שעזותו של יוסף עזות דקדושה היא!

(ע"פ ליקוטי הלכות, בשר בחלב ד, יט)

השי"ת מקבל ממנו כבוד והתפארות פרטי. על כן בוודאי צריך לכבד את כל אחד ואחד. והמבזים ומוציאים חסרונות בכל אדם, ומבקשים ומחפשים בו מומים וחסרונות ומבזים אותו, הרי הם בכלל 'ובני יקלו', וכאילו מבזים כביכול את כבודו יתברך, כי עיקר כבודו על ידי מעשה התחתונים ודווקא על ידי התקרבות הרחוקים מאד" (אוצר היראה, כבוד, עפי"נט"י לסעודה נח).

בחנוכה מאיר הארת הכבוד, בכח אור קדושת הנרות. **אנו יכולים להמשיך הסתכלות אחרת על מציאות הרחוקים, גם על עצמנו וגם על זולתנו, ובכך להביא לבנין הכלי מחזיק ברכה שהוא השלום, שלא נפריד את הגוף מהנפש גם בעת ריחוקו, אלא נזכור שגם אז אנו חלק מכבוד ה' וגם מעט מעשינו והשתדלותנו לשוב אל ה' יקרים אצלו מאד מאד, וכך גם לגבי זולתנו, בכח האור הזה אנו יכולים לקבל הסתכלות אחרת על מי שנפל ונתרחק, שנזכור לחפש את חלקי הטוב שבו ונאמין שעדיין יש בו טוב שמכבד את הבורא, ומתוך כך לרצות להחזירו בתשובה ולא להשפילו יותר [כמובן שהכל לפי גדרי התורה; מי, ואיך, ומתי, ועד כמה ראוי לקרב הרחוק].**

אם זוהי ההארה, הרי שבהכרח שכנגד זה נלחמת קליפת יון בכל כוחה. ו"מה שנעשה הוא שייעשה, וכמו שאז בזמן הנס של חנוכה עמדה עלינו מלכות יון הרשעה להשכיחנו תורתנו ולהעבירנו על חוקי רצונו ח"ו, כמו כן נעשה זאת בכל דור ודור." **הם מפיצים חושך נורא על מהותו של הרחוק, וכך מפרזים אותו מהקדושה.** ועלינו לעמוד כנגדם, לבקש ולייחל ולהשתוק לקבל את הארת הכבוד האמיתית, לכבד את נקודת כבוד ה' הנעלמת בכל הרחוקים הללו, ולעמוד לגלותה 'כי זה עיקר כבודו יתברך'. **לא ניתן ליוונים וחשכתם להחשיך את יקרת ערכנו וערך כל ישראל באשר הם, נילחם נגדם בתפילות ובהודאות, בהלל ובנרות, בהשתוקקות וברצונות.** ובכך נמשיך את הארת כבוד ה' עלינו ועל כל ישראל, עד שיקויים בנו 'והארץ האירה מפבורו'.

חז"ל קבעו את זמן הדלקת נר חנוכה משעת יציאת הכוכבים ועד שתכלה רגל מן השוק (ש"ע סי' תע"ב, א), לרמז על כך שהדלקת נר חנוכה הינה כח של 'מצדיקי הרבים ככוכבים' שמחזירים את הנופלים מחוץ לקדושה ומשיבים אותם לצור מחצבתם, מתוך שמאמינים בכבוד ה' הטמון בהם, ובכך הם גורמים 'שתכלה רגל מן השוק', שיקלו ויופסקו כוחות הרע המתלבשים ב"בעלי לשון הרע ומחלוקת, ההולכים ומרגלים ומדברים רכילות ולשון הרע ועושים מריבה ומחלוקת בין אדם לחברו בבחינת 'לא רגל על לשונו'" (ליקוטי מוה"ר, ד).

ימי החנוכה הם ימי התרבות הדעת והשלום, ימים שבהם נתחיל להביט בעין אמיתית וטובה על כל חלקי הטוב שבנו ובזולתנו, בכח צדיקי האמת שמסרו נפשם למעננו בדור ההוא ובכח כל הצדיקים האמיתיים שהמשיכו לגלות אור זה ביתר שאת, ולאורם ניסע ונלך גם בימינו אנו עד ביאת ינון.

<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר אברהם סאפניה הי"ו ולחוננו</p> <p>להר"ר ח'ר עקיב מאיר פרבז שליט"א</p> <p>להר"ר שזכה לגדולה לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר אברהם סאפניה הי"ו ולחוננו</p> <p>להר"ר ח'ר עקיב מאיר פרבז שליט"א</p> <p>להר"ר שזכה לגדולה לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>
<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר ח'ר עקיב מאיר פרבז שליט"א</p> <p>להר"ר שזכה לגדולה לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר ח'ר עקיב מאיר פרבז שליט"א</p> <p>להר"ר שזכה לגדולה לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>

ברכת מול טוב

להר"ר ח'ר עקיב מאיר פרבז שליט"א

להר"ר ח'ר עקיב מאיר פרבז שליט"א

להר"ר שזכה לגדולה לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה

רבי [חיים] חייקל חזן (א)

לבה לכה מילכה לבה

וכעבור איזה זמן וכבר היה טרוד ובהול, שכבר לא היה לו פנאי לכנוס אל רבינו ז"ל, מחמת שהיה צריך למכור הסחורה וגם לקנות ולעשות חשבונות, ומתוך כך מנע את עצמו מלכנוס אל רבינו ז"ל, כי נתיירא שלא יתחיל לדבר עמו ויבטל זמנו, או אולי אחד מאנשי יתחיל לדבר עמו וכנ"ל.

פעם אחת כשהיה יריד בברסלב, ורץ במהירות אל השוק לקנות ולמכור, וחלונות רבינו ז"ל היה יוצאים לשוק, שבהכרח לעבור דרך שם, ובתוך כך כשרץ ורצה לעבור לשוק ושלא יראהו, דפק רבינו ז"ל בחלון וקרא אותו, ומסתמא הוכרח ליכנס, כי אין הדרך ארץ שלא ליכנס אם כבר קרא אותו, וכשבא אל רבינו ז"ל אמר לו רבינו ז"ל: **ההסתכלת היום אל השמים?** ויאמר: לא. קרא אותו רבינו ז"ל אל החלון ויאמר לו: הבט בחלון ותאמר לי מה אתה רואה. ויאמר: אני רואה עגלות וסוסים ואנשים רצים הנה ונהנה.

ענה רבינו ז"ל ואמר לו: **אחר חמישים שנה יהיה יריד אחר לגמרי, וכל מה שאתה רואה לא יהיה עוד, רק סוסים אחרים ועגלות וסחורות ואנשים אחרים, וגם אני לא אהיה וגם אתה לא תהיה.** כהיום אני שואל אותך: מה אתה כל כך בהול ומוטרד, שאין לך אפילו זמן להסתכל על השמים. ויקרא את ר' חייקל שהיה בחדר אחר ויאמר לו: **תראה חייקל מה שעשית עם השפע שלך עד שאין לך אפילו זמן להסתכל על השמים.**

אח"כ אמר רבינו ז"ל שהסוף יהיה שירד לגמרי מנכסיו, עד שעוד ישכב בתכריכים שאינם שייכים לו ובלשון קדשו: "ער וועט נאך ליגען אין פרעמדע תכריכים", וכן הוה, ממש מכוון כאשר יצא מפיו הקדוש. כל המעשה שמעתי באריכות גדול מאבי הכ"מ (רבי ר' נחמן מטולטשין זצ"ל) ששמע זאת מפי רבי חייקל, שעל ידו ובסיבתו נסתבבה ונתגלגל כל המעשה הזאת (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן בחלק נפלאות רבינו ז"ל אות ה).

ראיית מות

רבי חייקל זכה שיראה לו רבינו פעמיים נשמה של מת מהעולם העליון, וכמסופר:

"כידוע היה הר' חייקל החזן של רבינו ז"ל, פעם אחת ביקש מרבינו ז"ל שיראה לו מת (נפטר), ואמר לו רבינו ז"ל: אבל הלא תתפחד ממנו. ויען ויאמר: אניני כל כך טיפש עד שאתפחד ממנו. ויאמר לו רבינו ז"ל עוד הפעם: אבל תתפחד. ככה עד שלשה פעמים, והוא השיב כנ"ל שלא יתפחד. והראה לו רבינו ז"ל **נשמת נפטר אחד, ויתחלחל ויתבהל מאד, עד שרבינו ז"ל נתיירא שלא יזיק לו זה הפחד.** ויאמר לו רבינו ז"ל: האם חכם כמון יכולין להטעות בדמיון? ויתחיל הפחד ממנו.

"עתה תראה נפטר"

"וכעבור איזה זמן ביקש עוד הפעם מרבינו ז"ל שיראה לו נפטר, ובלבד שלא יתפחד, ויאות לו והבטיח לו, וזה היה קודם חנוכה.

והנה באותו הרחוב שישב רבינו ז"ל היה אופה אחד, ואנ"ש כשישבו לסעודת מלוה מלכה על פי רוב היה חסר להם לחם, והיו רגילין לכנוס להאופה הזה לקנות השיריים משבת, מה שלא היה יכול למכור משום שלא היה שלם, או לא נאפה מצד אחד וכו', בכדי שיקנו בזול, והוא היה רגיל להיטיב עמהם במקח בשביל זה. ונפטר האופה הנ"ל באלו הימים, ובחנוכה אמר רבינו ז"ל אל הר' חייקל: **"עתה תראה נפטר"**.

המייטיב עם אנשי יזכה לתיקון הנפש

"וישא עיניו וירא את האופה הנ"ל שנפטר בסמוך, איך שעמד לפני רבינו ז"ל בכריעה והשתחויה וביקש מרבינו ז"ל: היות שאני היטבתי עם האנשים המקורבים שלכם, למכור להם

רבי חייקל חזן היה מגדולי תלמידי רבינו ז"ל. וכן נמנה בשמות הצדיקים בין תלמידי רבינו ז"ל.

רבי חייקל היה תלמיד מובהק, ומהחסידים הראשונים של רבינו ז"ל. גם זכה לשמש הרבה את רבינו ז"ל, ומרוב התקרבותו לרבינו ז"ל היו לו כמה מאורעות וסיפורים ושיחות קודש עם רבינו ז"ל.

והרי אחד הסיפורים שהיו עמו יחד עם רבינו ז"ל, המסופר בספר כוכבי אור:

הרשות נתונה לך

"פעם אחת נסע רבינו ז"ל בדרך עם ר' חייקל ז"ל, ורבינו ז"ל היה אז בדביקות נפלאה, ונדמה לר' חייקל שרבינו ז"ל מתנמנם, ובדרך מן הצד ישב אז אחד שהיה מקורב מעט לרבינו ז"ל, וגם היה לו צד קורבה עם ר' חייקל, ורמז ר' חייקל להבעל עגלה לנטות אל קרובו שדר שם בדרך צדדית, וכשבאו שם ציוה ר' חייקל להבעל עגלה לעמוד, ועמד שם, ודרך רבינו ז"ל היה לבלי להתעקש על שום דבר, ועשה עצמו כאילו לא ידע, וירד מהעגלה ונכנס לבית האיש ההוא.

וכשראה האיש הבעל הבית את רבינו ז"ל נתפעל מאד, ונתן לו שלום בשמחה, ושאל אותו ר' חייקל: האם יש לך מעט יי"ש או מיני מתיקה לכיבוד? השיב: אין כלום וביני ריקם. אמר לו: לך אל הקרעטשמע הסמוכה ותביא דבר-מה לכיבוד. והשיב שאין לו במה לקנות. אמר לו: קח איזה חפץ למשכון, ולקח את מנורות שבת של אשתו והביא מעט משקה ומטעמים, וכשמילא את הכוס לכבוד רבינו ז"ל בתוך כך עברו הילדים ערומים ויחפים, לבושים קרועים ובלויים, רמז ר' חייקל לרבינו ז"ל את כל זה, ואמר לו שישפיע לו איזה שפע. ענה ואמר רבינו ז"ל: **אני אין לי שפע בשבילו, רק אם תרצה אתה, תן לו שפע.** ענה ואמר: רבי, מתיירא אני מכם, אולי תרגזו עלי בשביל זה, ותאמרו ח"ו שחייקל ימות, וימות ח"ו. ויען רבינו ז"ל ויאמר לו: אל תירא! ושאל אותו ככה שלש פעמים, ובכל פעם השיב רבינו ז"ל: **אל תירא, אני נותן לך רשות!**

שפע רב מכל רוחות העולם...

והיה שם בבית כלי עם מים ושפר ר' חייקל את הכלי הנ"ל באמצע הבית, ולקח הקאטשערי, והחליק את המים ואמר בזה"ל: **"שפע למזרה, שפע למערב, שפע לדרום, שפע לצפון"**. והגביה רבינו ז"ל את הקאפטין שלו ואמר אליו: חייקל, לי לא נתן שפע. ואחר כך קיבלו רשות מבעה"ב ונסעו משם.

וכשנסעו משם באו מחנה ערלים המובילים לעיר מפות פשתן שֶׁעָר רחלים ועורות וכדומה למכור, ושאלו את בעל הבית אם יש לו למכור יי"ש, שיכר, דג מלוח, עוגות וכדומה. ויען להם שאין לו כלום, ושאלו אותו מדוע? והשיב להם מחמת שאין לו כסף, ויאמרו לו שילוו לו איזה סכום ליסע העירה לקנות כל הנצרך, וכשיסעו בחזרה יקנו ממנו, ומחמת שאתה איש ישר אין לנו לדאוג מהכסף, וכמדומה לי שהללו לו חמשה רובל-כסף.

עד היום ההוא היה דרך הערלים לעמוד בהקרעטשמע שעל יד הדרך, ומן היום ההוא והלאה התחילו לעמוד אצלו, וקנו ממנו כל מה שהיה צריכים, והתחיל להיות בעל שפע, וגם מכוּרו לו כל מה שהיה להם, הן מה השדה קטניות ותבואה פשתן, והן עורות חיות וגם עופות וכדומה, והוא מכרם בעיר והרויח אחד על אחד, והתחיל לעלות למעלה למעלה, וכשהתחיל להשיג מעט כסף קנה איזו בהמות ועשה חמאה וגבינה, והתחיל להוביל לעיר גם חלב למכור, ובבואו לעיר למכור כל הנ"ל וגם לקנות כל הדברים הנצרכים לו, אגב בא אל רבינו ז"ל לקבל שלום.

בזול לחם וחלה בשביל סעודת מלוה מלכה, ובכן אני מבקש מכם תיקון. **ויען רבינו ז"ל ויאמר לו: יען שהיטבת עם אנשי המקורבים אליי, אני אעסוק בתיקונך! ונתעלם הנפטר"**.

סיפור זה מובא בהערת המעתיק בספר כוכבי אור (אנשי מוהר"ן, לד) וכתב שם: "שמעתי זאת מר' נפתלי כהן מבארדיטשוב הדר בירושלם ת"ו ששמע מחתנו הר' אברהם ז"ל בר' נחמן טולטשינער".

[ובכת"י הגדפס בסוף ספר 'אמונת חכמים' כתב בזה"ל: ר' חייקל הפציר מאד את רבינו ז"ל שיראה לו אדם מת. פעם אחת עמד רבינו ז"ל בחוץ וגם ר' חייקל עמד אצלו, ואמר לו רבינו הק': חייקל, ראה נא בעיניך! והראה לו בידו, וראה ר' חייקל אדם מת עומד לפני רבינו ז"ל, ונפל עליו פחד ואימה גדול. ואמר לו רבינו ז"ל: הלא אתה חכם, ואתה מטעה את עצמך כל כך, ונדמה לך כאילו אתה רואה איזה דבר?! ואח"כ חזר ואמר לו רבינו ז"ל: חייקל ראה נא בעיניך, ושוב ראה את המת הנ"ל שהיה מכירו בחייו, ואח"כ שוב אמר לו רבינו ז"ל: הלא אתה חכם וכו', וכן היה כמה פעמים. ואח"כ אמר ר' חייקל לרבינו ז"ל: אני רוצה לראות את המת ואל אפחד עוד, וציווה רבינו ז"ל עליו לתחוב את ידו בחגורתו והראה לו את המת עומד לפניו, ור' חייקל ראה היטב. אח"כ הלך תיכף אדמו"ר ז"ל בחדרו וסגר את עצמו בחדרו ועסק בתיקון אותו המת. והמעשה הזאת סיפר ר' חייקל לפני כמה אנשים, עכ"ל.

ובשיחות הר"ן כת"י ס' ק"ס כתב שפעם אחת בעת שרבינו ז"ל עשה נישואין לאחת מבנותיו, היה ר' חייקל הסדרן והמחלק, ועשה בחכמה עד שכל אחד היה מרוצה, ונהנה מזה רבינו, ואמר לו רבינו ז"ל שביקש ממנו איזה דבר, וביקש ממנו שיראה לו מת וכו'.

אמונת חכמים

פעם אחת דיבר רבינו ז"ל עם ר' חייקל, ובתוך הדברים הסביר ר' חייקל לרבינו ז"ל על פי חכמה שיכולים לאחוז נחש בראשו ולא יזיק. וזרק רבינו ז"ל את המטפחת שלו לארץ ונעשה נחש, ואמר לר' חייקל: אחוז אותה בידך! ואחז אותה בידו. ענה רבינו ז"ל ואמר לו: **אחוז אותה בידך, נישט ווייל איך הייס דיי [לא מחמת שאני מצוה אותך] רק מחמת חכמה. ולא הסכים ר' חייקל** (אבניה בזול, ערך רבינו ז"ל אות ע"א).

בהדי ככשי דצדיקיא למה לך?!

בעת שרבינו ז"ל דר בזלטיפאלי בערך בשנת תקס"א, נולדה לו בתו הרבנית מרת חיה, ועבר זמן רב ורבינו ז"ל לא נתן לה עדיין שם, נכנס הר"ר חייקל לרבינו ואמר: הנה יגידו עתה המתנגדים בנוסף על קושיותיהם האחרות, שגם שם' להילדה אתם לא נותנים. ורבינו ז"ל כדרכו לבלי להתעקש על שום דבר, ענה ואמר: נו, שתיקרא 'חיה' = נו, זאל זי הייסן 'חיה'".

באותו ערב באה ידיעה דחופה ממעז'בוז, שאמו של רבינו הרבנית מרת פיגא נסתלקה, ואז הבין הר"ר חייקל שרבינו ידע ברוח קדשו מהסתלקותה, רק המתין לשמוע את הידיעה הזאת בדרך הטבע, בכדי לתת לבתו את השם "פיגא", אולם בגלל קושייתו של הר"ר חייקל קראה בשם 'חיה', וחרה הדבר מאד להר"ר חייקל שגרם צער לרבינו ז"ל, ואמר: **עד מתי אתערב בענייניו של רבינו!** אחר כך נולדה לרבינו עוד בת וקרא לה בשם "פיגא", אולם לא האריכה ימים (שי"ש ח"ב אות קמ"א).

כי בצלם אלקים עשה את האדם

אנ"ש שמעו פעם את הר"ר חייקל בעת משמטתו על ציון רבינו, שאמר בתוך דברי ההתבודדות: **אתם הרי אמרתם שאדם שאינו לומד ומסיים את כל הש"ס אין מאיר עליו צלם אלקים.** ובכן המליצו בעד נכדי שיזכו וילמדו ויסיימו את כל הש"ס! (שיחות הר"ן כת"י ס' ק"ס, וכה"ב בש"ש ח"ג אות ר"א).

(ועיין בספר רחמי האב [אות לימוד] שכתב שהכיר סנדלר אחד שלא היה יכול להבין ש"ס, והיה מסיים את הש"ס בגיטא באמריה בעלמא בכל שנה, והאירו פניו כאחד מהגדולים, עיי"ש).

נערך ע"י הר"ר ח"ב נחמי שווארצמן שליט"א, בעמדה"ם 'אוצרות עליונים לתורה'.

בימים ההם בזמן הזה

שיחת חברים לאור התעוררות אנשי שלומנו לצאת למלחמה נגד קליפת לימודי החכמות והכפירות המכונים לימודי 'אקדמיה', במסווה של לימודי אומנות לפרנסה.

מאות חללי הנפש והבתים החרבים שיצאו פגועים משם בעמקי נשמתם ויסודי יהדותם, שאין דרך להינצל מהשפעה זדונית ואכזרית זו הטמונה בלימודים אלו.

כך, שכאשר באים לזעוק על חובת הבריחה וההתרחקות מלימודים שכאלו, אין מדברים נגד פרנסה ונגד יציאה לפרנס את הבית [במקרה שהאבך אכן זקוק לכך, ונטל עצה מרבותיו שכך אכן ראוי לו לעשות, ובירר לעומק מפי מומחים אמיתיים על מקום הפרנסה אם הוא מקום כשר מכל הצדדים], אלא על הפח יקוש והמלכודת האיומה הטמונה כאן במסווה של פרנסה. כשם שמי שיעורר את חברו שיתרחק מלאכול מאכל הנראה ערב ומתוק כיוון שטמון בו רעל חריף ומסוכן מאד, אין הוא נחשב מתנגד לאכילה, אלא הוא חבר נאמן שרוצה שאכן יאכל רק את מה שביאי לו חיים ולא את ההיפך.

ואגב, אם על סיבת פרנסה אנו דנים, הרי שגם בגשמיות יש כאן אחיזת עיניים נוראה, כפי שמהם ובהם כותבים במפורש: רוב רובם של הלומדים שם יוצאים ריקי ידיים לגמרי, ואפילו אלו שזכו ל'תעודה' האומללה בסיום לימודיהם מוצאים עצמם ללא מקום פרנסה. והסיבה לכך פשוטה: כיון שכל הפרחת ההבטחות הנבובות והריקניות שכאלו עתה יתחילו חיים של פרנסה בריווח, ושכאלו הם הדואגים למצוא לך את מקומך הנכון, ושהם ילכו אותך לאחר מכן עד שתתבסס כראוי במקום עבודה, אינם אלא שוא כחש וכזב. אין בהם ריח של רצון טוב לעזור ולסייע. מטרתם הברורה היא למחוק את הכח המבדיל של הציבור החרדי, דהיינו את אמונתם האיתנה ואת גאונם וגאוותם בתורה ובמצוות, ומשהשיגו את מטרתם השפלה בעצם הלימודים שוב אין להם חפץ בפרנסתם כלל.

טיפשות היא לחשוב אפילו לרגע שהם דורשים טובתנו ופרנסתנו אפילו בגשמיות. רבים מאבותינו ואף רבים מאתנו חשו על בשרם את עומק שנאתם האכזרית כל אימת שעמדו למחות על חילול הקודש והמקדש, הם הם שאמרו ואומרים תמיד במלא שפעת הארס שהציבור החרדי מאיים עליהם יותר מאשר כל האומות הנלחמות בהם, כי שנאתם התהומית לכל שומר תורה ומצוות הנובעת משנאת עמי-הארצות המבקשים לנשוך כחמור כל מי שיש בו ריח של תורה עדיין בוערת בהם במלא עוזה.

וכלל נקוט בידינו שמדרך הרע להרע, וכשם שהרחמנות תלויה בדעת כמו שהורה לנו רבינו הקדוש (ליקוטי מוה"ר"ן, נ"ו) כך גם האכזריות תלויה בהעדד הדעת. עלינו לזכור שהם אכזריים המתלבשים ברחמנות מזוייפת (ראה ליקוטי מוה"ר"ן תניינא סימן ח' ובפ"ח"ש). הם לא רוצים שתדע אומנות ולא מצפים שתתפרנס, יש להם תכלית אחרת לגמרי לגמרי...

אלא שעלינו להבין, שההתעוררות הנחוצה כעת אינה רק להתרחק מלימודים אלו וכאלו באקדמיות ומכללות למיניהן, אלא גם ובעיקר על כלליות המלחמה הסמויה והנוראה שהם מנהלים נגדנו.

את הזכרון בעלמא דאתי מאד, וכל השוכח מכך נופל למיתת הלב, שכן זכרון זה מפריד ומבדיל אותנו מהם, ונותן לנו תכלית אחרת לגמרי. זוהי מגמה ברורה מאד, לשם כך הם פיתו את מלמדי הכפירה הנקראת 'אקדמיה' דהיינו 'לימודים גבוהים בהשכלה גבוהה' שיסכימו לקלוט לשורותיהם גם חרדים, ושכאלו יסכימו כלפי חוץ לעשות בתחילה מקומות לימוד הנראים כחרדיים, ולעטוף את הלימודים כאילו לצורך פרנסה. כאשר הם מדגישים במפורש שהמטרה בכך היא אחרת לגמרי, והיא: כיון שכל הלימוד הזה מושתת ביסודו על יסודי הכפירה והשכל האנושי הסותר לכל מושגי האמונה, על כן בטוחים הם שלימוד זה יוביל את מהפך פנימי ויגרום להמרת-דת המונית רח"ל, בכיובי אש האמונה הטהורה והריסת החומה המבדלת בינינו לבין האומות, מלבד מה שמכניסים בערמומיות גם כפירה גלויה בתוך הלימודים הללו [ראה לדוגמא בהרחבה בקונטרס 'שליטתם ובתריבותם' על ענין זה].

וכאן מן החובה להבהיר נקודה יסודית:

ישנם תמימים החושבים לעצמם שמדובר ב'חומרות תירות', ושיצאו כאן נגד חיפוש פרנסות, ושאין מתחשבים בקשיים העצומים בדורנו. ואף מתרעמים לפעמים בלבם: מדוע מונעים את האפשרות להרחיב מעט את עול פרנסת הבית!?

ובכן, עלינו להבין שאפילו על הצד שאכן לימודים אלו מביאים לבסוף למקצוע מכניס ומפרנס, הרי שהמחיר האיום הכרוך בכך, אינו מותר כל ספק למי שיש לו עדיין ריח של אמונה. וכשם שלא נסכים בשום פנים ואופן לחלל שבת ויום הכיפורים רח"ל כדי להתפרנס, כך גם לא יעלה על הדעת להתפרנס במחיר של קרירות באמונה והלעטת הנשמה בזוהמת כפירותם.

מי ששואל ותמה: על מה יצא הקצף נגד לימודים אלו? - קרוב לוודאי שאינו יודע מה נעשה שם. כי הלא אף אם היו מלמדים שם רק אומנות גרידא היתה זו סכנה עצומה, מכיון שהמלמדים שם הינם מרצים כופרים ופורקי עול, ורבינו הקדוש העיד: "כשרשע מדבר ומוציא מפיו הבלים, מוליד אורים ארסיים של טומאה ר"ל והשומע ממנו הדיבורים, ונושם נשימות, מכניס בגופו אלו האורים ומולידים טומאה בהשומע" (ליקוטי מוה"ר"ן, מג). כל שכן כאשר כל מגמת ותכלית ומטרת הלימודים היא להביא לכך שהלומדים ישרו את חומת ההבדלה שבין ישראל לעמים ושיפסיקו לחיות עם תכלית זו של עולם הבא, שאין ספק שמלמדים אלו מחפשים כל דרך להכניס רעל זה בערמה והתחכמות.

שכן, לא צורך הפרנסה הוא שהוליד את רעיון האקדמיה, אלא להיפך. הצורך שלהם להחדיר את טומאת יסוד האקדמיה שמבוססת על יסודי הדת החילונית הכפרנית, היא שיצרה את השקר והמזימה של דאגת הפרנסה המדומה. ועל כך נתונה כל דאגתם בעת הלימודים ולאחריהם; לעשות הכל שהלומדים יושפעו עמוקות ר"ל על שורש דתם. ואכן יעידו גידו

כולנו אמונים על יסודות אמונת חכמים, זהו הא"ב של כל מקורב לצדיק, ואמונה מתחלת במקום שמסתיים השכל (ליקוטי מוה"ר"ן תניינא, ח). כלומר, גם ובעיקר במקום שאני לא מבין מדוע נזעק הצדיק, ולמה חמור כל כך הדבר שעליו הוא מזהיר, אעפ"כ אנו מאמינים לו שאכן הדברים חמורים, ומתעוררים לשמור על כך בכל הכח.

רבינו הקדוש הזהיר והתריע רבות "שהולך ונמשך אפיקורסות גדול על העולם" (שיחות הר"ן, לו), ו"מלמעלה יבוא אפיקורסות בעולם בשביל נסיון" (שם, רכא), "והיה מתאנח מאד על זה ואמר: אוי, איך יוכלו לעמוד אנשים מועטים נגד כל העולם", ורבי נתן מסיים שם: "ונתקיים בעוונותינו הרבים כאשר הודיע אדוננו מורינו ורבינו זכרוננו לברכה הנורא מקודם ברוח קדשו, ועדיין הולכים ומתפשטים בכל עת. אוי, מי יודע מה יהיה בימים הבאים!"

מי שריח של אמונת חכמים בקרבו, צריך לדאוג, לחפש ולשאול, להתפלל ולזעוק: הרי הקד העיד בנו הצדיק שכן יהיה, ושגם בלבבות הכשרים יותזו המים המאירים הללו אם לא יהיו עמלים להינצל, ואם כן - אולי הנני בסכנה?! הרי מדובר במבול, כח שיבוא מלמעלה, לא איזה רצון של כמה נבערים, אלא נסיון מר שיבוא מן השמים באופן נורא, אולי גם אני מסוכן חלילה בסכנה זו?! רבינו הקדוש הרי אמר "שעל זה התנבאו כל נביאינו, בפרט דניאל שאמר 'תבררו ויתלבנו ויצרפו רבים', שכל כונתם היה שבאחרית הימים האלה יתנסו ויצטרפו ישראל באמונה, שיעמדו ויקומו רבים שירצו להטעות אותם מהאמונה הקדושה, שהם האפיקורסים והמחוקרים שבימינו, ויהיה נסיון גדול עד אשר רבים יהיו נכשלים מאד" (שם), איך אם כן יתכן שנשב שאננים, איך יתכן שנמשיך את הרגל חיינו בלא פחד מפני הבאות!?

ואם בסתם ימים כתיקונם הדברים אמורים, הרי כ"ש וכ"ש בימינו אלה, כאשר עינינו רואות ואוזנינו שומעות השכם והערב על מזימות שלטון הקרשע לקעקע ביצתן של ישראל. לא בסתר ולא במחשך עושים הם מעשיהם, אלא בגלוי ובבירור, הם כותבים ומפרסמים בכל פה ולשון ששמו להם למטרה לעקור את יסוד ה'ציבור החרדי', כלומר, לעקור מהם את תמימות האמונה שמונעת בעדם מלהתערב עמם ולהיות לאחד עם פורקי העול. וביתר בירור: מטרתם נחושה לשנות את 'סולם הערכים' של כל אחד מאתנו, דהיינו, שבמקום שכל אחד מאתנו יזכור מהתכלית ושהתורה והתפילה הם יסוד חייו ועיקר משאלת לבו, יחליף וימיר דתו רח"ל בדת החילונית האומרת ש'אין עולם אלא אחד', אכול ושתה כי מחור נמות. הם כותבים בבירור שכל עוד האמונה וההשקפה הפנימית קיימת בלב החרדים שהפרנסה והמעמד והכבוד והממון הם טפלים, לא יעלה בידם לעשות שינוי אמיתי שיוביל להתבוללות הנכספת שלהם רח"ל, וע"כ הניחו את מיטב המוחות הטמאים והקדישו הון עתק ובלתי-נתפס לצורך השינוי הזה.

הם חרטו על דגל מלחמתם זו לעקור ולהשכיח ולמחות את מה שרבינו זעק (ליקוטי מוה"ר"ן, נ"ד) שצריך לשמור

הם יושבים וחותרים בכל כוחם איך להיכנס בינינו, במזימות עמוקות שאף אחד אינו מעלה על דעתו שאכן טמונה המלכודת. גם כשאינם קוראים ללמוד במכללה חילונית, ואפילו לא בחרדית, ידם נטויה במסתרים, ומשתמשים בפרסומים השכם והערב שיעוררו תאוות ממון ודמיון הרחבת פרנסה, בכדי שמחר לא יוכלו לעמוד ח"ו בפיתוי ויסיכמו ללמוד במקומות מפוקפקים כאלו. הם מלבישים את הלימודים באלפי שמות אחרים, ומכנים אותם 'קורסים לחינוך', 'קורסים לשלום בית' ועוד כהנה, כדי שלא נעלה על דעתנו שטומנים לנו פח יקוש.

כך, לדוגמה אחת מני אלף: הם פונים לעקרת בית תמימה [שדרך אגב, רבים וטובים ומופלים מבני קהילתנו התפתו תחילה והתענינו בהצעה הנפלאה הזאת] להקים בבית 'גן פרטי' לתינוקות בסיוע משרד ממשלתי נדיב, ומה יכול לכאורה להיות רע בכך, לשבת בבית ולהתעסק עם פעוטות ממש. רק אחר כך החל הנחש לצוץ מחורו ולדרוש שהמתעסקת בכך תלמד לימודים שונים שיגדילו את שכרה פי ארבע וחמש, והלימודים היו גדושים בכפירה, שימישכו להתנקז על ידה לפעוטות! מה עצום הוא הנסיון כשכבר נמצאים בתוך העסק, ופיתוי כזה מונח לפניך.

זוהי כאמור דוגמה קטנה ונוראה, אבל עלינו להבין שעל עסק זה מונחים מאות מוחות כבירים שלומדים היטב את נקודות החולשה שלנו ואת אופני המרמה איך לחדור אלינו, הם משפיעים על מחנכים ומחנכות בדרך עקיפה, משפיעים על רוח הפרסום ברחוב, וגורמים להכשרת ועטיפת הרעל הזה בכל דרך אפשרית.

הם רוצים ח"ו לחולל את השינוי הנורא ביסוד השקפתנו, ולשם כך הם מייצרים בעלי דעה בכל מקום שישפיעו במישורין ובעקיפין על החלטות רבות שיעקרו בשקט ובסתור את רוח היהדות הצרופה, וכך גם באופנים אחרים, אשר המכוון העמוק הזה מתלבש כאמור באלפי כלים ודרכים שונים ומשונים, בפיתויים מכל סוג שהוא ובכל דרך אפשרית. ועל כך חייבים לנו להתעורר, גם אם ב"ה רגלינו אינה דורכת על מפתן בית לימודיהם כלל.

מי שחיינו הנצחיים וחיי נצחיותם של בני ביתו יקרים לו, חייב להתעורר ולחפש ולדרוש אם אין מקררים אותו בלא משים ביסודי יהדותו.

אחים יקרים! כאשר רבינו הקדוש זועק שרבים יכשלו מאד, ואחד סותם את אזניו ואומר 'שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך' ולי זה לא יקרה, הרי זה כמאבד עצמו לדעת. מי שאינו משיב מלחמה שעה מסכן עצמו בידים. שוטה הוא מי שחושב שהוא מוגן מאליו מפני תעמולה ופרסומת תמידית.

רוח ואויר העולם עצמו מזיק את השפע הבא לעולם, ואפילו אם הוא שפע קדוש ממקורו, וכמו שכתב מוהר"ן: "תיכף כשמתחיל לירד שפע העשירות בזה העולם, צריכין לשמור מאד מאד שלא יתאחו בו אויר ורוח העולם שלא נטהר עדיין, שלא יהפוך האור והשפע הגדולה הזאת לכעס" (ליקוטי הלכות, הרשאה ד, י). וק"ו בן בנו של ק"ו כאשר האויר מורעל כל כך ומלא ארסיים, והסטרא אחרא מתגברת כל כך. איך יתכן שברסלבר חסיד ישב שאנו ויאמר 'לי זה לא יזיק!'?

יחד עם התרבות הכפירה ירד גם טמטום הלב נורא מאד. קליפת 'יון' שמהותה חכמות וכפירות מכוונה בפי חז"ל 'וחושך על פני תהום - זו מלכות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל' (בראשית רבה). חז"ל הגדירו בכך את מציאות הכפירה וסכנתה הכפולה; אדם שמסכן את אמונתו נמצא על פי תהום, תהום אכזרית שיכולה

ח"ו לרסק את נצחיותו, תהום שכל יסורי הגוף שבכל ימות עולם הינם אפס ואין נגדה. ואף על פי כן 'חושך' מכסה את פי התהום, יכול הוא להלך בשפת התהום הפעורה, והחושך שמחשיך סביבו מעלים ומסתיר ממנו את מציאות התהום, הוא חושב שהולך לבטח וחולם חלומות מתוקים בעוד שחיי הנצחיים תלויים על חוט השערה. וכפי שמבאר מוהר"ן: "שמלכות יון הרשעה הם בחינת 'וחושך על פני תהום' שהם החושך שמכסה על פני תהום שהוא הגלות הזה שנמשל לתהום, וכשנפולים באור יום לתהום גם כן מר מאד וקשה לעלות, מכל שכן כשמתגבר עוד החושך על פני התהום. וזה היה כוונת מלכות יון הרשעה אז, שהם בחינת 'וחושך שעל פני תהום', שרצו להגביר החושך מאד, שיתגבר החושך על פני התהום כדי שלא יוכלו ישראל לעלות ולצאת חס ושלום" (ליקוטי הלכות מתנה ה').

אפילו אברך תמים השוקד על תלמודו ואינו חולם לצאת לעבוד לפרנסתו, חייב לחסום, לזעוק ולהתעורר, ולהשיב על מבול הכפירה הלוה. הוא חייב לבקש ולרדוף אחר השלום, כי "על ידי השלום שיש בין בני האדם, והם חוקרים ומסבירים זה לזה האמת, עי"ז משליך כל איש את שקר אלילי כספו, ומקרב את עצמו להאמת" (ליקוטי מוהר"ן, כז). הוא חייב להקדיש זמן ולדבר עם חבריו התחזקות באמונה, הוא חייב לבוא לעצרות התחזקות והתעוררות בנושאים אלו, כי שוטפים את מוחו; הרעל שוטף כמבול וניתז בלבבות הכשרים, עיניו רואות ואזניו שומעות גם אם לא ירצה ולא יכוון, וגם בני ביתו קוראים חומר קריאה ומביטים על פרסומים. הן שומעות דברי חברותיהן והרעל ניתז. מה גם שהכל בא בחכמה וערמה שלא תתואר, ומי שלא יתעורר ללחום ימצא לפתע את עצמו בתוקף הנסיון המר מבלי כלים לעמוד מנגד חלילה.

כל שכן למי שמחפש פרנסה ויוצא לרחוב, או שבני ביתו מבקשים להרחיב את ההכנסות - אחד שכזה צריך לעמוד ולפחד מאד מאד מפני הפיתויים הללו. הוא חייב לעורר בקרבו רוח מלחמה ומסירות נפש שלא להתעורר מיוחד הממון, ולא ליפול לבירא עמיקתא הזאת של תאוות ממון שכמוה כשבעים עבודות זרות, אפילו כשנעשית בכשרות, כל שכן כשהיא מיוסדת על כפירה ממש.

רבי נתן זועק אלינו: "כשיצואין לשוק לעסוק בעבודות חיצוניות, במשא ומתן ול"ט מלאכות, הוא כמו הולך במדבר שמלא נחשים ועקרים, וצריכין שמירה גדולה שלא יכשל בהם חס ושלום" (ליקוטי הלכות, מקח וממכר ג, טז). זה כאמור מדובר בפרנסה כשרה למהדרין, ומה יענו אזובי קיר כמונו, כאשר הם מעידים בפירוש שהם רוצים לצוד אותנו בפח היקוש הזה על ידי פרנסות אלו?! איך לא נירא ולא נפחד כאשר טומנים לנו רשתות ומכמורות איומים שכאלו?! אפילו אם הלימודים הללו היו נקיים לגמרי מדיבורי אפיקורסות וקריירות ביסודי האמונה, היינו צריכים לברוח מכך כמפני האש, שהרי גילה רבינו הקדוש: "מי שיש לו הנאה מדבור של אפיקורוס אפילו שאינו מדברי אפיקורסות, על ידי זה בא להרהורי עבודה זרה" (ספר המידות, אמונה ח"ב ה), כ"ש וכ"ש כאשר הדיבורים מלאים ארס ורעל אכזרי ומכוון לעקירת האמונה והתמימות היהודית.

חובת כל יחיד להתעצם ביראה גדולה, במסירות נפש עצומה, בפחד ובריחה מפני נסיונות אלו. נמצאים אנו בדור הסוגד לאליל הממון, אשר הוא מקור כל הכפירות [ראה בליקוטי הלכות השכמת הבוקר הלכה ב: "תאות ממון הוא בחינת כפירות, בחינת חושך, אנפין חשוקין"]. ומי שאינו נאחז מאד בכל כוחו ב'בעל תפילה' ואנשיו שפזזו לכל זאת ויצאו מחוץ לשוב כדי להציל עצמם, הרי הוא מסוכן נוראות ליפול בכפירות אלו ח"ו.

בימים אלו בהם אנו לוחמים נגד קליפת יון, וממשיכים את אור הגאולה שעיקרה ביטול תאות ממון, וכמו שהרחיב רבינו הקדוש בכך רבות (ראה לקו"מ ח"א יג-א), חובתנו לצאת למלחמת קודש בלבנו ובבתינו וברחובותינו נגד טומאת יון זו שורש הכפירה והחושך שכיסה את פני תבל, וכמו שהרחיב בזה מוהר"ן: "זהו זה לשונו: 'זוהי בחינת תוקף הנס של חנוכה, כי כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל בקשו להשכיחם תורתך וכו', מלכות יון הרשעה זה בחינת תאות ממון ששם כל העבודה זרה ומי שנופל לשם קשה לו לצאת משם, ועל כן נקראת זאת התאוה של ממון מלכות יון הרשעה, בחינת טבעתי בין מצולה ואין מעמד, כי כשנפלים ח"ו לתאוה זאת של ממון הוא בחינת טובע ביון מצולה ואין מעמד, וזה בחינת שבקשו להשכיח התורה לגמרי וגזרו שמד, כי עיקר שכחת התורה מרוב בני ישראל הוא על ידי תאות ממון כאשר אנו רואין בחוש כו', וזה בחינת כל השמדות שגזרה מלכות יון הרשעה שהוא בחינת תאות ממון, כי כל השמדות וכל העבודה זרה תחובים בממון, ומגודל התגברות והתפשטות תאות ממון שהוא בחינת מלכות יון הרשעה כמעט שנשתכחה תורה מישראל, אך ה' יתברך עושה עמנו נסים ונפלאות גדולות בכל דור ודור ונותן כח בהצדיקים אמתיים שבכל דור שמשברים ומבטלין תאות ממון מישראל שלא תתפשט כל כך שלא תשתכח תורה מישראל ח"ו" (ליקוטי הלכות, אבדה ומציהא ג, ט).

ואם על סתם תאות ממון כך, על תאות ממון שכל מטרתה שמד גמור על אחת כמה וכמה.

בימי החנוכה הקדושים הללו, שנקבעו להודות ולהלל על שהקב"ה הצילנו מידי קליפת יון שביקשה לעקור את אמונתנו, זה הזמן להתעורר לייקר ולחבב ולשמח באמונה שבנו. ההודאה היא השמחה (ליקוטי הלכות, הודאה ו, ו), ועיקר ההתחזקות היא השמחה (ליקוטי מוהר"ן, כב). ככל שנייקר את האמונה ונודה לה מעומק הלב על מתנת-המתנות הללו שהבדילנו מן מכל העמים ונטע בנו אמונתנו, כך נתחזק יותר לשמור על פיקדון קדוש ויקר זה, ונקבל כוחות לבוז לכל אלו שעוטפים את רשותם בטובה גשמית מדומה, ונעמוד איתנים בגבורה ובמסירות נפש למען חיינו הנצחיים.

רבינו הקדוש במלחמתו הנוראה נגד ההשכלה הארורה גילה את התורה 'אזמרה', כי רק ההתחזקות והשמחה ביסוד יהדותנו היא השמירה היחידה על נקודת האמונה (וכפי שהרחיב על כך בפרפראות לחכמה סי' רפ"ב). כך, שימי החנוכה - ימי ההודאה והשמחה בהצלת אמונתנו - הם הזמן הנכון לשוב ולהתעצם בעוז נגד כל מזימות חכמת יון בימינו המבקשים להשכיחנו תורת ה' ולעקור את האמונה הקדושה חלילה.

יחד כאיש אחד בלב אחד, נתייצב ונכריז בגאון ובעוז: "יש לנו חלק באלוקי ישראל" ואין לנו חלק ונחלה במרגיזי אל מתעבי נחלתו. אנשי נ'חל נובע, אנו בחיבותא תליא מילתא, כאיש אחד בלב אחד נצא למלחמת אמונה: בתפילה, ברצונות, בדיבורי אמונה בין איש לחברו, בלימוד האמת ובהתחזקות יחד! לשמור על שארית קדושת אמונתנו חיותנו ונצחיותנו שלא תיפגם. בכוחו של אותו זקן דקדושה, לוחם מלחמות ה' להכניס האמונה בישראל, ובזכותו נזכה גם אנו להינצל ממימי המבול ולגדל דורות טהורים שיקבלו פני משיח צדקנו במהרה.

קריאה קדושה

הננו בזה בקריאת חירום אל אנשי שלומינו הע"י על דבר הרעה הגדולה אשר פקדה את מנהג ישראל בשנים האחרונות אשר אנשים המאוס כנפשותם מטרימים על עם ה' בהחזירם לימודי השכלה בטמאה של סיוע כפרנסה ועניני חינוך וכו' ובה מנצלים את תום לב המון ישראל אשר לא ידעו ולא יבינו את גדול המכשלה הנוראה אשר זאת היא ההשכלה אשר עליה נאמר "כל באיה לא ישובן וגו'" והוא היא אשר הכחיזה את שארית ישראל בארצות פורטו ואשר מפיה נגדע כחרי אף ה' בישראל בשנות הועם הי"י.

ולדאבון הלב כבר החל הגנף בעם רח"ל ורבים הללים נפלו על מזבח הבעל הלזה בהרים ביתם ואבדן תולדתם בניהם ובנותיהם היקרים הע"י והלא למשמע אוזן דאבה נפשנו, כפרט אנו האמונים עלי ועקת האמת אשר נשמעה מפי רביה"ק הנגמ"ה זיע"א נגד כל ריה של השכלה ואשר התרה החוק אחריו תלמידו הגדול מוהר"ג אשר נירר גרונו כועקו בעוד ליל כחשבת הגלות המר נגד נגע ההשכלה הנוראה, ואשר לדאבון לבם של ישראל נתגלה לאחר שנים כי לא לריק ועקו כי אכן עשתה ההשכלה שמות כברים ה' ולולי רחמי ה' יתברך כמעט לא נשאר שריד ופליט לבית ישראל. והא"ך נוכל לישב עתה בחיוביק דיים לראות כבלע את הקודש.

ולכו חזו מה שכתב מוהר"ג זיע"א בדם לבו על החדרת הכמות-היצונית בבני ישראל (ליקו"ה, הלכות גבית הובכ מהותומים הלכה ג): "וְאָם הָיָה לָנו לֵב כְּשֵׁר לֵה' וְיִתְפַּרֵּךְ כְּמוֹ אֲנָשִׁים קְשִׁיּוֹם שֶׁל דוֹרוֹת הַקְּדוּמִים, הָיָה רְאוּי לָנו לַפֶּל עַל פְּנֵינוּ אֲרֵצָה וְלִהְיוֹת רִאשִׁינוּ בַּמִּתְלָה יוֹמֵם וְלַיְלָה עַל כָּל הַצְּרוּרִים הָאֵלֶּה וְכִי כָּאֲשֶׁר רְאוּיִן בְּהוֹשֵׁל שָׁמַיִל מִי שֶׁנִּכְנָס בְּדַרְבֵּיהֶם וְלִמְדוֹ לְשׁוֹנְתֵיהֶם וְהַקְּמוּתֵיהֶם הוּא מִרְקָק עַל לְגִמְרֵי וּמִתְלַצֵּץ מִכָּל הַתּוֹרָה כִּלְהַל וְהֵם אֲפִיקוֹרְסִים גְּמוּרִים."

אשר על כן אנו קוראים בזה בקריאת חירום לאנשי שלומינו הע"י אנשים ונשים, לחקח ולעמוד על נפשנו ועל נפש צאצאינו הע"י ולבוא ולהשתתף באסיפת חירום ביום א' נר ראשון דחנוכה ה'תש"פ. בבית מדרשינו הגדול מאה שערים.

ומה ראויים הם ימי החנוכה הללו להתחדש כמלכותה זו אשר עליה אנו הונגים את נצחון המהורים על הממאם ה"ה היונים והמתיונים מחזירי תרבות יון הארורה אשר היא היא ההשכלה הארורה אשר מטרתה "כתבו לכם וגו'" ה"י.

ובוודאי כל כי המשתתפים יוכלו להציל נפשם ונפשות בני ביתם הע"י לאור עליהם באור פני מלך היום בבני בריכי הוי ארכי ומווני ריודי בחותר ולא באיסור כנחת וברוח יוכלו לדורות ישרים מבורכים עדי יתקיים בנו מיש "לא ירעו ולא ישחיתו וגו" ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" בהתגלות ארוי יתברך בבנין בית הבהירה וביאת משה צדקנו בב"א.

הכותבים בצע"ר ובתקנה לישועת ה'

סדר המעמד

כניסת המיוחד דחסיד ברוסלב

"שומרים על פך השמן"

להישמר מסכנות האורכות בעבודת ובלמודי מקצועות שיתקיים בעזה ש"ת
ביום ראשון פר' מקץ נר א' דחנוכה
בשעה 8:00 בערב בהיכל בית מדרשינו הגדול במאה שערים

מצודתם הפרושה//הרה"ג ר' יצחק הרשקוביץ שליט"א

ההלכה מה אומרת//הגאון רבי שמעון יצחק שלזינגער שליט"א
דומ"ץ העדה החרדית

מערכת שלטון משומנת//הרה"ג ר' יוסף שרשכסקי שליט"א

דברות קודש
הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

האמונה הטהורה//הרה"צ רבי שמעון שפירא שליט"א

בימים ההם בזמן הזה//הרה"ר ר' שאול סירוטה שליט"א

לעוכר ולמעשה//הרה"ח ר' יעקב נתן אנשין שליט"א

סיום המעמד בע"ה בשעה 11:00

לאור קריאת זקני מנהיגי אנ"ש שליט"א נשתתף כולנו - איש וביתו - בכניסת החידום

כינוס מיוחד דחסיד ברוסלב
"שומרים על פך השמן"

ליחסי חסנות האורכות בעבודת ובלמודי מקצוע
- ביום א' נר א' דחנוכה כיה כסלו תש"פ -

קהילת חסידי ברוסלב

ע"ש רביה"ק מוהר"ן מברסלב זיע"א

בנשיאות הגה"צ ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א

ימי החנוכה ה'תש"פ

וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל

בפרוס ימי החנוכה הקדושים הנעדים להאיר אפלטנו באור התורה והמצווה, ולהודות ולהלל להש"ת על הניסים והנפלאות שעשה עמנו ובכימים ההם בזמן הזה נתעורר ארבתו והמלטנו עלינו.

הננו בזה בקריאה של חיבה לכל בני החבורות אברכים ובחורים להתאסף כמדי שנה בומונים כדלהלן:

יום ראשון נר א' דחנוכה:

כינוס גדול ואסיפת חירום לעורר על פנעי הזמן

בראשות הגה"צ ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א

בהיכל בית מדרשינו הגדול מא"ש בשעה 8:00.

יום שני נר ב' דחנוכה:

מסיבת חנוכה לצעורי הצאן בירושלים ובבית שמש (פרטים יודענו בטלפון של צעורי הצאן)

יום חמישי נר ה' דחנוכה:

מסיבת חנוכה לבחורי ה"מכנה לחבורות הנחורים" בירושלים וב"ש בביהמ"ד "תפארת הנחל" בשעה 7:30

יום ראשון אור לזאת חנוכה:

האברכים והבחורים מתאספים בראשות

הגה"צ ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א

בבית מדרשינו "תפארת הנחל" בשעה 8:00.

ולומר פיוטי יום הכיפורים כמנהג אנ"ש

הש"ת יחשוף זרוע קדשו לקרבנו אליו בחן בהסדר וברחמים, ואור החנוכה יאיר לנו דרכנו באורו של צדק והרחמן יעשה לנו ניסים ונפלאות בכימים ההם בזמן להיושע בתשועת עולמים, אכ"י.

בימים ב' ג' ד' ה' יתקיים ישיבת ביה"י לבחורי החבורות משעה 7:45 עד 9:15
ובן יתקיים סדר חנות בליל ששי בשעה 3:30.

בכבוד רב
התעלה

זאת נהמתי בעניי שאני יודעים על כל פנים מאמונת הנדריק האמת ומתורתו הק' המורה ומשיב את כל אהר וזאתה בכל מקום שהוא (ע"מ"ה)

די הייליגע טעג וואס יעדער איינער איז זיך
מזוייה מיט די ברות הקדושים וועלן מיר זיך מזויה
זיין מיט די תורות פון דעם הייליגן רעבי'ן

**כלל בני קהילתנו
מתחדשים ומתלכדים יהדי
בימי החנוכה הבעל"ט
עם התהלת הלימוד**

**♦ בתורה ח' ♦
"ראיתי והנה מנורת זהב"
ליקו"מ קמא
במוסגרת ה"תורה הזמנית"**

חבורת הנחורים דקהילת חסידי ברוסלב
בנשיאות הגה"צ
ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א